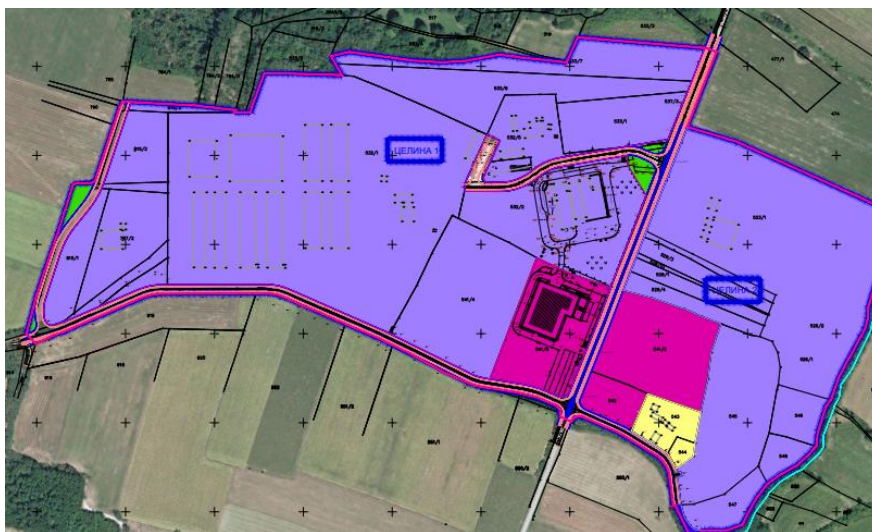

ОПШТИНА РАЧА

ПЛАН ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ РАДНЕ ЗОНЕ СИПИЋ -ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ-

ЈП Урбанизам - Крагујевац

34 000 Крагујевац ул. Краља Петра I 23

www.urbanizam.co.rs ПИБ: 101577522; Мат бр: 07165862
тел: 034/306-603 (централа); e-mail: office@urbanizam.co.rs
рачун: 165-7010418199-74; 155-42830-45; 205-61692-88

Крагујевац
2025. године

ОПШТИНА РАЧА

ЈП Урбанизам - Крагујевац

34 000 Крагујевац ул. Краља Петра I 23

www.urbanizam.co.rs ПИБ: 101577522; Мат бп: 07165862
тел: 034/306-603 (централа); e-mail: office@urbanizam.co.rs
рачун: 165-7010418199-74; 155-42830-45; 205-61692-88

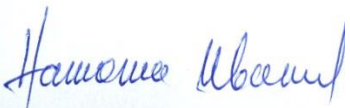
ПЛАН ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ РАДНЕ ЗОНЕ СИПИЋ

-ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ-

вд. директора

Иван Станковић, дипл.инж.грађ.

Крагујевац
2025. године

ЕЛАБОРАТ	ПЛАН ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ РАДНЕ ЗОНЕ СИПИЋ	ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
НАРУЧИЛАЦ	ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ РАЧА	
НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ	ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ РАЧА	
ОБРАЂИВАЧ	ЈП "УРБАНИЗАМ" - КРАГУЈЕВАЦ	
ВД ДИРЕКТОРА	Иван Станковић, дипл.инж.арх.	
ИЗВРШНИ ДИРЕКТОР	Мирјана Ћирић, дипл.инж.арх.	
ОДГОВОРНИ УРБАНИСТА	Наташа Ивановић, дипл.инж.арх.	
РУКОВОДИЛАЦ РАДНОГ ТИМА	Весна Јовановић, дипл.хем.	
	Тијана Марковић, маст.инж.зашт.жив.сред.	
РАДНИ ТИМ	Владимир Раковић, дипл.инж.саоб.	
	Ивица Јовановић, инж. геод.	
	Никола Тимотијевић, дипл.инж.ел.	
	Марко Николић, дипл.инж.маш.	
	Владислав Миловановић, дипл.инж.грађ.	
	Ненад Аксентијевић, дипл.мат.	

САДРЖАЈ

- 1 УВОД**
- 2 ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**
 - 2.1 КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ РАДНЕ ЗОНЕ СИПИЋ**
 - 2.1.1 Садржај Плана детаљне регулације
 - 2.1.2 Основни циљеви Плана
 - 2.2 ОСВРТ НА ПЛАН**
 - 2.2.1 Постојећа и планирана намена површина
 - 2.2.2 Планирана намена површина
 - 2.3 ВЕЗА СА ПЛАНОВИМА ВИШЕГ РЕДА**
- 3 ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА**
 - 3.1 ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА**

Топографске, геоморфолошке и геолошке карактеристике

Педолошке карактеристике

Минералне сировине

Хидрографске, хидролошке и хидрогеолошке карактеристике

Климатске карактеристике и метеоролошки показатељи

Сеизмолошке карактеристике

Преглед заштићених природних добара
 - 3.2 СТЕЧЕНИ КАПАЦИТЕТИ КАО ОСНОВ ПЛАНИРАНОГ РАЗВОЈА**
- 4 КАРАКТЕРИСТИКЕ ОБЛАСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗА КОЈЕ ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ ДА БУДУ ИЗЛОЖЕНЕ УТИЦАЈУ**
 - 4.1 СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**
- 5 ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗАСТУПЉЕНИ У ПРИПРЕМИ ПЛАНА**
 - 5.1 ВАРИЈАНТНА РЕШЕЊА
 - 5.2 РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАЦИЈА
- 6 ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА**
 - 6.1 ОПШТИ ЦИЉ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
 - 6.2 ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
 - 6.3 ВРСТЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА КОЈИ СУ КОРИШЋЕНИ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
- 7 ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**
 - 7.1 ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА ПЛАНА СА МЕРАМА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА И ПОВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ ЕФЕКТА У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ**
 - 7.2 ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАВАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА**
 - 7.3 УТИЦАЈИ ПЛАНСКИХ АКТИВНОСТИ НА ЧИНИОЦЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ СА ОПИСОМ МЕРА ЗАШТИТЕ**
 - 7.3.1 Квалитет ваздуха и могући утицаји планских активности на квалитет ваздуха на подручју Плана са мерама заштите
 - 7.3.2 Квалитет вода и могући утицаји планских активности на подручју Плана са мерама заштите
 - 7.3.3 Квалитет земљишта и могући утицаји планских активности и мере заштите
 - 7.3.4 Утицај Плана на животну средину са аспекта појаве буке и вибрација и мере заштите

- 7.3.5 Утицаји на природне вредности, станишта и биодиверзитет, културна добра, предео и мере заштите
- 7.3.6 Утицај на становништво и демографију
- 7.3.7 Утицај планских циљева у сектору комуналне инфраструктуре и мере заштите
- 7.3.8 Утицај планских циљева у сектору саобраћајне инфраструктуре и мере заштите
- 7.3.9 Утицај планских циљева из сектора термоенергетске инфраструктуре и мере заштите
- 7.3.10 Утицај планских циљева из сектора електроенергетске и телекомуникационе инфраструктуре, мере заштите
- 7.4 АКЦИДЕНТНЕ СИТУАЦИЈЕ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ
- 7.5 ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, БРОЈ ИЗЛОЖЕНИХ СТАНОВНИКА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПДРА
- 8 МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
 - 8.1 ПРИМЕЊЕНА МЕТОДОЛОГИЈА
 - 8.2 ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА
- 9 ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА
- 10 СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
- 11 ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
 - 11.1 ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА И ПРОГРАМА
 - 11.2 ИЗБОР ИНДИКАТОРА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
 - 11.3 ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА
- 12 НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ

Графички прилог:

- Извод из ППО Рача – Реферална карта бр.3 – Туризам и заштита простора
Р 1:10000

1 УВОД

Стратешка процена утицаја на животну средину (СПУ) јесте вредновање потенцијално значајних утицаја планова и програма на животну средину и одређивање мера превенције, минимизирања, ублажавања, ремедијације или компензације штетних утицаја на животну средину и здравље људи. Применом СПУ у планирању, отвара се простор за сагледавање насталих промена у простору и уважавање потреба предметне средине. У оквиру ње се све планом предвиђене активности критички разматрају са становишта утицаја на животну средину. Планирање подразумева развој, а стратегија одрживог развоја захтева заштиту животне средине. У том контексту, стратешка процена утицаја представља незаобилазан инструмент који је у функцији реализације циљева одрживог развоја. СПУ интегрише социјално–економске и био–физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава политику, план или програм ка решењима која су, пре свега од интереса за животну средину. То је инструмент који помаже да се приликом доношења одлука у просторном планирању интегришу циљеви и принципи одрживог развоја, уважавајући при томе потребу да се избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину, на здравље и друштвено-економски статус становништва. Значај СПУ огледа се у томе што:

- укључује аспект одрживог развоја бавећи се узроцима еколошких проблема на њиховом извору,
- обрађује питања и утицаје ширег значаја, који се не могу поделити на пројекте, на пример - кумулативни и социјални ефекти,
- помаже да се провери повољност различитих варијанти развојних концепата,
- избегава ограничења која се појављују када се врши процена утицаја на животну средину већ дефинисаног пројекта.
- обезбеђује локациону компатибилност планираних решења са аспекта животне средине,
- утврђује одговарајући контекст за анализу утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују детаљније истраживање, итд.

Поступак процене могућих утицаја и израда Стратешке процене утицаја на животну средину заснован је на:

- **начелу одрживог развоја** – разматрањем и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување природних ресурса и добара, предела, биолошке разноврсности, односно рационалним коришћењем природних ресурса доприноси се циљевима одрживог развоја;
- **начелу интегралности** – политика заштите животне средине која се реализује доношењем планова и програма заснива се на укључивању услова заштите животне средине, односно очувања и одрживог коришћења биолошке разноврсности у одговарајуће секторске и међусекторске програме и планове;
- **начелу предострожности** – свака активност мора бити спроведена на начин да се спрече или смање негативни утицаји одређених планова и програма на животну средину пре њиховог усвајања, обезбеди рационално коришћење природних ресурса и

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

- сведе на минимум ризик по здравље људи, животну средину и материјална добра;
- **начелу хијерархије и координације** – процена утицаја планова и програма врши се на различитим хијерархијским нивоима на којима се доносе планови и програми. У поступку стратешке процене утицаја обезбеђује се узајамна координација надлежних и заинтересованих органа у поступку давања сагласности на стратешку процену, кроз консултације, обавештавања и давања мишљења на план или програм;
 - **начелу јавности** – у циљу информисања јавности о одређеним плановима и програмима и њиховом могућем утицају на животну средину, као и у циљу обезбеђења пуне отворености поступка припреме и доношења или усвајања планова и програма, јавност мора, пре доношења било какве одлуке, као после усвајања плана и програма, имати приступ информацијама које се односе на те планове и програме или њихове измене.

Одлуку о изради извештаја о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана, по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација.

Изради Плана детаљне регулације радне зоне Сипић се приступило на основу Одлуке о изради Плана, бр.020-47/2022-I-01 („Службени гласник општине Рача”, број 16/22), донете од стране Скупштине општине Рача, на седници одржаној дана 29.09.2022. године, чији је саставни део (члану 11. Одлуке), одлука о приступању изради Стратешке процене утицаја плана на животну средину.

Извештајем о стратешкој процени су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредновани и процењени могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана, и дат је предлог мера за смањење негативних утицаја на животну средину.

2 ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Правни основ за израду Плана је:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“, број: 72/2009, 81/2009-исправка, 64/2010-одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013-одлука УС, 50/2013-одлука УС, 54/2013-одлука УС, 98/2013-одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019 37/2019- др.закон, 9/2020, 52/2021 и 62/2023);
 - Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник Републике Србије“, број 32/2019);
 - Правилник о класификацији намене земљишта и планских симбола у документима просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник Републике Србије“, број 105/2020).

Плански основ за израду Плана је:

- Просторни план Општине Рача ("Службени гласник општине Рача" број 05/2012)

Израда Плана биће усаглашена и са другим важећим законима и правилницама који регулишу поједине области у оквиру планирања и изградње.

Правни основ за израду Стратешке процене утицаја (Извештаја о стратешкој процени) Плана на животну средину је:

- Закон о Стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број 94/2024)
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник Републике Србије“, број: 135/2004, 36/2009 – др. Закон, 72/2009 – др.закон, 43/2011 – одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018-др.закон и 94/2024)
- Одлука о изради Плана детаљне регулације радне зоне Сипић бр.020-47/2022-I-01 („Службени гласник општине Рача“, број 16/2022), чији је саставни део (чл. 11 Одлуке), одлука о приступању изради стратешке процене утицаја на животну средину.

2.1 КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ РАДНЕ ЗОНЕ СИПИЋ

2.1.1 Садржај Плана детаљне регулације

О П Ш Т А Д О К У М Е Н Т А Ц И Ј А

1. Решење о упису у судски регистар
2. Лиценца и изјава одговорног урбанисте

Т Е К С Т У А Л Н И Д Е О

1. ОПШТИ ДЕО

- 1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА
- 1.2. ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПЛАНА
- 1.3 ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ШИРЕГ ПОДРУЧЈА
- 1.4. ПРЕГЛЕД ПОДАТАКА И УСЛОВА НОСИОЦА ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА
- 1.5. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, НАЧИН КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА И ОСНОВНА ОГРАНИЧЕЊА
- 1.6. ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА

2. ПЛАНСКИ ДЕО

ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

- 2.1. ПЛАНИРАНА НАМЕНА ЗЕМЉИШТА
- 2.2. ПОДЕЛА ПРОСТОРА У ОБУХВАТУ ПЛАНА
- 2.3.РЕГУЛАЦИЈА, НИВЕЛАЦИЈА, ГРАЂЕВИНСКЕ ЛИНИЈЕ, ПОДЕЛА ПОВРШИНА НАМЕНЕ
- 2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА
 - 2.4.1. ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА
 - 2.4.2. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

2.4.3. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТЕ ОСТАЛЕ НАМЕНЕ

3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ

3.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

3.2. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

3.3 УСЛОВИ ЧУВАЊА, ОДРЖАВАЊА И КОРИШЋЕЊА КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ДОБАРА КОЈА УЖИВАЈУ ПРЕДХОДНУ ЗАШТИТУ

3.4 ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД РАТНИХ ДЕЈСТАВА

4. СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

1.0.	Катастарско-топографска и ортофото подлога са границом обухвата плана	1: 2 500
2.1.	Извод из Просторног плана Општине Рача –Реферална карта 1- Намена простора	1: 10 000
2.2.	Извод из Просторног плана Општине Рача –Реферална карта 2- Мрежа насеља и инфраструктурни системи	1: 10 000
2.3.	Извод из Просторног плана Општине Рача –Реферална карта 3- Туризам и заштита простора	1: 10 000
2.4.	Извод из Просторног плана Општине Рача –Реферална карта 4- Спровођење плана	1: 10 000
3.0.	Постојећи начин коришћења земљишта	1: 2 500
4.0.	Планирана претежна намена земљишта	1: 2 500
5.0.	План регулације, нивелације, грађевинских линија и граница земљишта јавне наме	1: 1 000
6.0.	План инфраструктуре	1: 1 000
7.0.	Карта спровођења	1: 2 500

2.1.2 Основни циљеви Плана

Главни потенцијали обухвата плана су просторна близина Раче и Крагујевца, саобраћајна доступност, повољност инфраструктурног опремања зоне и делимично плански изграђен простор који омогућава оптимално планирање даље изградње. Основно ограничење представља немогућност укрупњавања комплекса и касније проширење услед већ формиране јавне саобраћајнице, као и нивелационо неповољни терени у источном делу обухвата плана, уз постојећу јаругу. Израдом овог Плана врши се разрада правила уређења и грађења, у оквиру планираних намена, у складу са правилима из плана ширег подручја.

Планирано уређење простора засновано је на поштовању потенцијала и ограничења већ делимично реализоване зоне пословања, што уз комунално и инфраструктурно опремање, прописана правила уређења и изградње и мере заштите, омогућава

квалитетне услове рада и одрживо уређење, коришћење, заштиту.

Ефекти планирања радне зоне, односно реорганизовање одређених планираних површина у делимично реализованој радној зони су вишеструки: стварање услова за потпуно инфраструктурно опремање које ће подржати потребе савременог пословања (кроз планирање изградње ТС), стварање услова за функционално повезивање постојећих радних комплекса, а да се не ремети јавни саобраћај, стварање услова за измештање производних и пословних комплекса из других делова грађевинског подручја где је отежано решавање саобраћајних и др услова које ови комплекси захтевају, затим економски и социјални ефекат/ запошљавање становника и др.

Имајући у виду постојећу изграђеност предметног захвата као и начин коришћења, предложеним планским решењем омогућава се несметано функционисање планираних намена, не нарушава се постојећи начин коришћења простора и реализује изградња у складу са правилима грађења.

Циљ израде Плана је формирање планског основа за даљу реализацију радних и пословних комплекса у оквиру локације, као и стварање услова за адекватно и комплетно комунално опремање, сагласно предностима и ограничењима простора тј.:

- преиспитивање достигнуте реализације и конфликта у простору, преиспитивање регулације и потреба односа површина јавне и остале намене;
- дефинисање правила уређења, правила грађења и начина коришћења земљишта;
- развој комуналне инфраструктуре
- стварање услова за функционално повезивање комплекса;
- примена најсавременијих знања и еколошких стандарда у сектору уређења, изградње и презентације простора;
- примена најсавременијих знања и еколошких стандарда у сектору успостављања развојних технологија који се базирају на повећању енергетске ефикасности, борби против климатских промена и заштити и очувању природних ресурса;
- превенција и смањење ризика од настанка свих врста акцидента у зони и окружењу;
- успостављање одрживог система управљања отпадом;
- провера и усаглашавање развојних циљева плана са заштитом животне средине кроз процедуру Стратешке процене утицаја и имплементација прописаних мера заштите у планска решења

2.2 ОСВРТ НА ПЛАН

2.2.1 Постојећа и планирана намена површина

Део земљишта, у северозападном делу обухвата Плана је изграђен и ове парцеле и делатности представљају базу за формирање радне зоне. Остали део обухвата Плана делом је неизграђен, и користи у функцији пољопривреде. Процесом приватизације и трансформације јединствен привредни комплекс је подењен на три комплекса различитих делатности које нису у потпуности компатибилне.

У постојећем стању земљиште у обухвату плана се претежно користи као:

- **Изграђено земљиште**, има намену:

Површине и објекти јавне намене

Површине и објекти остале намене

- **Неизграђено земљиште**

Пољопривредно земљиште

Површине јавне намене

Објекти саобраћајне инфраструктуре

Средишњим делом обухвата Плана, правцем север-југ, пролази општински пут Л-1 Вучић (Р-109) –Трска - Сипић - Висак (Р-109) у дужини од цца 450m као део наведеног путног правца укупне дужине 11,19 km.

Пешачке површине (тротоари и пешачке стазе) не постоје у наведеној саобраћајници.

У регулационом профилу не постоје издвојене бицикличке стазе те се овај вид саобраћаја обавља мешовито са моторним саобраћајем.

У обухвату Плана не постоје издвојене површине за јавни стационарни саобраћај тако да се паркирање обавља на парцелама.

Зони се приступа неуређеном приступном саобраћајницом са асфалтног пута.

Површине остале намене

Објекти и површине за узгој свиња

Основна делатност се одвија на кп. Бр. 532/1 КО Сипић, назначеној као потез Доњи Пањирац и као грађевинско земљиште изван грађевинског подручја. Овај комплекс је задржао намену некадашњег комбинатра који је у поступку трансформације и приватизације подељен на три целине. Задржан је стари грађевински фонд за узгој свиња као и управна зграда и пратећи објекти. Цео комплекс би требало модернизовати уз могићност увођења нових делатности. У североисточном делу обухвата Плана налази се кп. бр. 523/1 КО Сипић која са пратећим објектима функционално припада овом комплексу.

Објекти и површине за прехранбену производњу

Дуж постојећег путног правца, на кп. бр. 532/2 и 541/5 КО Сипић налази се радни комплекс Агро Јевтић д.о.о. које се бави прехранбеном производњом. Оно што карактерише овај комплекс и објекте је нов, веома квалитетан и репрезентативан грађевински фонд. Проширење овог комплекса захтева повећан капацитет инфраструктурног опремања укључујући и уређење улазне зоне и разграничење приступа са јавних саобраћајних површина.

Остали пословно- производни објекти и површине

На кп. бр. 532/5 и кп.бр. 532/6 евидентиран је стари и неодржавани грађевински фонд који чине приземни објекти "вагонског" типа. У објекту на кп.бр. 532/6 КО Сипић одвија се радионичка делатност предузећа АМВ ТЕХНО.

Становање

Породично становања као изоловано сеско домаћинство лоцирано је у југоисточном делу обухвата плана и обухвата кп. бр. 543 КО Сипић и кп.бр. 544 КО Сипић. Приступ овом домаћинству је обезбеђен са са пута Л-1. У Плану је потребно створити услове за одрживост ове намене.

Неизграђено земљиште

Пољопривредно земљиште и шуме

Неизграђено земљиште, у површини од око 10ha 97a 89m², претежно је лоцирано у ободним деловима обухвата Плана и представља део ширих пољопривредних површина.

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

Табела бр.1: Биланс површина - постојећа начин коришћења земљишта

Намена земљишта		Површина
1.	Изграђено земљиште	18ha 47a 86m ²
	Површине јавне намене	1ha 51a 02m ²
	саобраћане површине	1ha 51a 02m ²
	Површине остале намене	16ha 96a 84m ²
	изграђено земљиште –узгој свиња	12ha 52a 30m ²
	изграђено земљиште –прехрамбена производња	3ha 26a 74m ²
	изграђено земљиште -производња	79a 70m ²
	становање	38a 10m ²
2.	Неизграђено земљиште	10ha 97a 89m ²
УКУПНО ПЛАН		29ha 45a 75m ²

2.2.2 Планирана намена површина

Земљиште у границама обухвата Плана у целини је планирано у обухвату грађевинског подручја.

- површине и објекти јавне намене
- површине и објекти остале намене.

Планирану претежну намену земљишта чине површине и објекти јавне и остале намене:

Површине и објекти јавне намене:

- Површине и објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре-саобраћајнице и паркинзи
- Зелене површине са паркингом

Површине и објекти остале намене

- Површине за привредне делатности-индустрија и производња
- Површине за привредне делатности-комерцијалне делатности
- Породично становање

Површине и објекти јавне намене

- Површине и објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре-саобраћајнице и паркинзи

Планирано је проширење регулационог профила постојеће саобраћајнице која пролази средишњим делом обухвата Плана, а у циљу формирања стандардних коловозних и тротоарских површина. Унутар планског подручја планира се интерна саобраћајнице са функцијом непосредног приступа парцелама. Такође по ободу јужне границе обухвата регулишу се постојећи путеви.

Регулациони профили саобраћајнице у оквиру обухвата Плана као и у контактної зони садрже двостране пешачке површине.

Паркирање возила је делом у оквиру јавне површине у улазној зони, уз средишњу саобраћајницу комплекса, а делом на парцелама радних комплекса, према важећим нормативима.

Пратећа намена: зелене површине, објекти и мрежа комуналне инфраструктуре

- Зелене површине са паркингом

Ова површина је претежно заступљена у улазној зони уз приступну саобраћајницу и представља проширење спонтано насталог паркинга. Планирано је уређење зелених површина са пратећим мобилијаром као и формирање јавног паркинга у делу ове површине. Осим ове површине заступљене су и мање зелене површине уз приступну саобраћајницу на западној граници плана.

Површине и објекти остале намене

- Површине за привредне делатности-индустрија и производња
- Површине за привредне делатности-комерцијалне делатности
- Породично становање

Површине за привредне делатности-индустрија и производња

Обухват Плана у целости припада радној зони која је плановима ширег подручја означена као "Радна зона Сипић".

Део површине обухвата Плана је већ реализован у складу са планираном наменом, а површине које нису приведене намени у оквиру осталих намена, планирају се у складу са започетом реализацијом коначних површина.

Различити видови пословања и привређивања могу се реализовати на планираној површини од 24ha 00a 43m².

Основна намена: објекти привређивања, индустрија и пословање;

Компатибилна намена: Комерцијалне делатности, услуге, објекти производног занатства, складишта, сервиси, робно-дистрибутивни центри, станице за снабдевање горивом, објекти и површине јавне намене.

Површине за привредне делатности-комерцијалне делатности

Парцеле уз главну саобраћајницу која повезује радну зону са окружењем имају повољнији и репрезентативнији положај, па се оне планирају за развој разнородних комерцијалних делатности које прате функционисање целокупне радне зоне.

У складу са започетом реализацијом основна намена су објекти комерцијалне делатности, услуга, изложбено-продајни салони, сервиси, робно-дистрибутивни центри, а компатибилна намена су производни објекти, складишта, станице за снабдевање горивом, објекти и површине јавне намене;

Различити видови пословања могу се реализовати на планираној површини од 2ha 75a 64m².

Породично становање

Постојећа породична пољопривредна домаћинства која се налазе на Кп. бр. 543 КО Сипић и Кп.бр.544 се као таква задржавају уз планску могућност увођења пословања.

Основна намена је породично становање са објектима карактеристичним за руралне средине и мале густине насељености. Планирана је и изградња породичних стамбених и стамбено-пословних објеката, економских објеката сеоског домаћинства, пословно-производних објеката пољопривреде, рибарства, шумарства и прерађивачке индустрије у функцији пољопривредне производње, пословних објеката услужних и занатских делатности. Компатибилне намене које се могу развијати су комерцијалне делатности, услуге, објекти производног занатства, складишта, сервиси...

Намена становања је планирана на површини од 38a 10m².

Уређење зелених површина

Планирани систем зеленила предметног обухвата заснива се на:

- Зеленим површинама у оквиру површина јавне намене
- Зеленим површинама у оквиру површина остале намене.

Зеленило у оквиру површина јавне намене чини:

- Зелене површине са паркингом

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

Зеленило у оквиру површина остале намене чине:

- Зеленило у оквиру површина за привредне делатности (индустрија и производња и комерцијалне делатности)

Зеленило у оквиру површина јавне намене – чини зеленило унутар производног комплекса, чија је основна улога естетска, као и санитарно хигијенска. Формирање зеленила ове врсте, првенствено подразумева формирање украсних, средње високих и ниских форми дрвећа и ливадског травњака. Композиција зеленила на овим површинама мора бити једноставна и лака за одржавање. Препоручује се солитерна садња или садња у мањим групама средње високог и ниског дрвећа, садња шибља или живице у већим групама. Избежавати претерано шаренило врста и форми. Избор врста мора бити у оквиру аутохтоне заједнице уз допуну врстама са широком еколошком амплитудом.

Услови за уређење паркинг простора је садња једног стабла на 3 паркинг места.

Зеленило у оквиру површина остале намене

Функција зеленила у оквиру површина за привредне делатности (индустрија и производња и комерцијалне делатности) је ублажавање негативних утицаја радних комплекса на окружење, као и оплемењивање средине у естетском погледу. Избор врста за ове сврхе у највећој мери је подређен и условима средине. При одабиру биљног материјала треба водити рачуна о степену осетљивости неких врста дрвећа и шибља на аерозагађење. У тешким условима у којима биљке расту, боље се одржавају групације биљака него појединачна стабла, па приликом планирања зелених површина треба имати то у виду.

Технолошке зоне и објекте у којима се очекује емисија загађујућих материја и акумулација отпада, потребно је обезбедити зеленим баријерама, како би се емисија полутаната локализовала у оквиру комплекса. Овај појас уједно има и визуелно - естетску улогу. Заштитни засад треба урадити као јединствен и густ линеарни масив у спратном распореду. Где год је могуће, потребно је задржати постојећа стабла, нарочито када су у питању квалитетни примерци. Избор врста мора бити усклађен са условима станишта. Зелени појас чине дрворедне саднице, које се формирају у минимално три наизменична реда. Одабране врсте треба да буду отпорне и прилагодљиве, брзорастуће са израженим способностима природног обнављања, са великом укупном лисном масом и густом круном, са крупнијим и маљавим листовима, са својствима раног листања и касног одбацивања листа и са својством пријатног мириса.

Табела бр.2.: Биланс површина - планирана намена

Намена површина		Површина
	Површине јавне намене	2ha 31a 58m²
	Саобраћане површине са паркингом	2ha 12a 45m ²
	Зелене површине са паркингом	19a 13m ²
	Површине остале намене	27ha 14a 17m²
	Површине за привредне делатности-индустрија и производња	24ha 00a 43m ²
	Површине за привредне делатности-комерцијалне делатности	2ha 75a 64m ²
	Породично становање	38a 10m ²
УКУПНО ПЛАН		29ha 45a 75m²

Подела простора у обухвату плана

Обухват Плана је према основним карактеристикама простора подељен на Целину 1 и Целину 2 са разделницом коју чини постојећи општински пут.

Целина 1, у површини од 19ha 52a 88m² обухвата западни део планског подручја и карактерише је већи степен изграђености. Одлика ове целине је јако повољна конфигурација терена и повољна приступачност. Целина 1 је носилац развоја Радне зоне Сипић.

Целина 2 у површини од 9ha 90a 07m² обухвата источни део планског подручја и карактерише је низак степен изграђености. Одлика ове целине су равни терени и повољни за градњу уз општински пут и неповољнија конфигурација терена дуж Сипићког потока.

2.3 ВЕЗА СА ПЛАНОВИМА ВИШЕГ РЕДА

У систему хијерархије План детаљне регулације се ослања и потпуно подржава планове вишег реда. Утврђивање еколошких циљева развоја предметног подручја мора бити усклађено са циљевима развоја виших планских докумената и Извештаја о стратешкој процени тих докумената.

Основни документ развоја предметног подручја јесте Просторни план Општине Рача (*"Службени гласник Општине Рача", број 5/12*). Сва планска решења предметног Плана усклађују се са елементима овог плана ширег подручја.

Обухват Плана налази се у катастарској општини Сипић, уз општински пут Л-1 назначен у Просторном плану Општине Рача као правац Вучић (П-109) – Трска – Сипић – Висак (П-109), и представља зону започетих привредних делатности у функционалном контакту са насељима Сипић и Трска..

Извод из Просторни план Општине Рача

("Службени гласник Општине Рача", број 5/12)

1.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Постојеће и нове производно - пословне зоне засноване на преради пољопривредних производа (постојећи млинови у Адровцу, Сипићу и Трски, фабрика сточне хране у Сипићу), нове у општинском центру Рача (по потпуном искоришћењу постојеће зоне рада) у зони пута према Марковцу (прерада пољопривредних производа, услужни и производни занати, пословни простор), мање пословно-производне зоне у ЦЗН Сараново (специјализовани прерађивачи, погони здраве хране компатибилни развоју туризма) и у ЦЗН Мало Крчмаре (сточарски, воћарски и повртарски, по могућности са већим степеном финализације производа, паковање пољ. производа, хладњаче).

Карактеристичне целине у обухвату Просторног плана су:

..... • Сеоска насеља дуж државног пута II реда, Р-109 и Р-215 и уз општински пут, Л1 (Бошњане, Вучић, Сипић са Трском, Велико Крчмаре, Мало Крчмаре, Војиновац, Мирашевац, Поповић, Борци и Доње Јарушице).

Карактеристичне грађевинске зоне у обухвату Просторног плана, са врстом и наменом објеката који се у њима могу градити, су:

..... 4) Радне зоне - намењене за индустријске, пословно-производне објекте и веће складишне капацитете; дозвољава се и изградња: пословно-производних, јавних и објеката саобраћајне, енергетске, комуналне и друге инфраструктуре, чији непосредан и посредан штетан утицај на околину је у дозвољеним границама и који може да се контролише; забрањује се изградња: индустријских објеката са техничко-технолошким процесима који производе знатан индустријски отпад и који имају значајан утицај на околину. забрањује се изградња: свих стамбених и других објеката који могу трпети

штетан утицаја

2.3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.3.1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ППО И ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

А. ИЗРАДОМ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА ЗА ПОЈЕДИНА НАСЕЉА И ПОСЕБНА ГРАЂЕВИНСКА ПОДРУЧЈА:

2. Обавезни планови детаљне регулације

- План детаљне регулације за радну зону „Сипић-Трска“ у Трски.

3 ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

3.1 ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА

Топографске, геоморфолошке и геолошке карактеристике

На широј територији доминира радијална тектоника. За њену морфоструктуру од значаја је регионални продужени покривени голобочки расед меридијанског правца, који се од Смедеревске Паланке наставља према југу, преко северног дела територије општине, западно од градског насеља Рача, између Вучића и Сипића, сустиче се са покривеним раседом правца север-запад-југоисток, који означава границу распрострања различитих геолошких формација, прекамбијских и миоценских слојева. У целини је заступљен рељеф живе пластике, изграђен флувиоденудационим процесима. Рељеф северозападног дела општине чини долина реке Јасенице, представљена широком алувијалном равни, просечне висине око 130 mnm. Најкарактеристичнији облик рељефа је долина реке Раче и њених притока. На основу хипсометријских података рељефа, низију чини 45,8%, а брдски рељеф 54,2% територије општине. Низија се протеже дуж реке Раче и Јасенице и њихових притока, а брдски рељеф је представљен огранцима планине Рудник.

Педолошке карактеристике

Дејством разних фактора, на територији општине, формирали су се разни типови и подтипови тла. Највеће пространство захвата гајњача, распрострањена на заравњеним косама и вишим теренима – побрђу изнад смонице, где се излучује више атмосферског талога. Гајњача преставља стадијум када су смонице изгубиле знатан део својих морфолошких, а још више физичко – хемијских особина. У подручју општине, гајњача је секундарни тип земљишта, односно настала је од смонице уништавањем шума и уз примену агротехничких мера, овај тип земљишта може давати знатно веће приносе.. Гајњача у оподзољавању је заступљена на мањем пространству општине, у реону села Ђурђева, Саранова, Сечаца и Вишевца. Гајњача еродирана је заступљена на нагнутим теренима обешумљеног земљишта, са кога се сукцесивно односи површински слој и тако спречава процес испирања и оподзољавања, а заступљена је у вишим деловима Доњих Јарушница, Борцима, Великим Крчмарима, Мирашевцу, Ђурђеву и Саранову. Смоница је заступљена на нижим деловима терена и то непосредно изнад алувијане равни, на заравнима и благим косама у селима Вучић и Трска, као и на вишем делу терена на површи Соболица у Великим Крчмарима и Војиновцу. Праве смонице има у Вучићу, Трски и Војиновцу, а смонице огајњачене у Великим Крчмарима и Војиновцу. Алувијална земљишта распрострањена су у долинским равнима река Јасеница и Рача и њихових притока.

Минералне сировине

На подручју општине врши се експлоатација карбонатно површинских стена. Највећи површински копови су у Борцима и Ђурђеву. У Ђурђеву се, у три каменолома, експлоатише кречњак зеленкасте боје, за печење креча. Појава кварцног песка установљена је у Вучићу, **Сипићу**, Саранову и Сечцима. Констатован је и мрки угаљ, на незнатном пространству. У насељу Борци, установљена је појава руде гвожђа, а између Мирашевца и Вучића неогени жути песак, који се експлоатише. Југоисточно од села Бошњана, на потезу Зелене стене, постоји напуштени рудник лигнита. У кристалистим шкриљцима, на ширем подручју општине, налазе се мања сочива и веће масе мермера, као и компактне кварцне стене, беле и сиве боје.

Хидрографске, хидролошке и хидрогеолошке карактеристике

Кроз територију општине Рача протичу две реке Рача и Јасеница. Река Рача је главни водоток, а рачанској општини припадају њен средишњи и део горњег тока. Река Рача извире југозападно од територије општине, испод брда Светиња (459 mnm), у селу Чумић, на 410 mnm, а улива се у Велику Мораву, источно од Марковца, на 96 mnm. Добила је назив по истоименој варошици и спада у ред дужих река у Шумадији. Највећа и најдужа притока реке Рача је Крчмара, која извире са површи Собовица и улива се у реку Рача у сеоском насељу Борци. Река Рача има неуравнотежен водостај, у зависности од климатских прилика. Типична је равничарска река, са изразитно вијугавим током и плитким коритом, са много растиња. Јасеница је највећа и водом најбогатија река у Шумадији. Протиче северозападним делом територије општине, кроз сеоска насеља Сараново и Сепце, правцем југозапад – североисток, дужином око 5 km регулисаног речног тока. Она извире на планини Рудник и улива се у Велику Мораву код Орашја. Типична је равничарска река која је, пре регулације корита, често плавила и наносила велике штете пољопривредним усецима.

Климатске карактеристике и метеоролошки показатељи

Подручје општине Рача карактерише умерено континентална клима. Зиме су релативно хладне, незнатно топлије јесени од пролећа и умерено топла лета. Овакве температурне разлике су посебна одлика регионалног низијског климата, који омогућава гајење свих важнијих ратарских и повртарских култура, као и великог броја воћарских култура. Релативна влажност ваздуха је највећа у зимском периоду (децембар – јануар), а најмања у току лета (јул – август). Ваздух је сув и у септембру, што је повољно за сазревање плодова, који доспевају у зимским месецима. Облачност је највећа у јануару, фебруару и децембру, а најмања у августу.

Сеизмолошке карактеристике

На основу сеизмолошке карте публиковане 1987.године и сеизмичких услова, подручје општине Рача се налази у зони 8°MCS скале. Догођени максимални сеизмички интензитет на подручју општине Рача је био 6°MCS скале, као манифестација земљотреса Свилајнац. Жаришта која одређују ниво сеизмичке угрожености на подручју Раче су Свилајнац, Рудник и Крагујевац.

Преглед заштићених природних добара

Према Решењу 03 број 021-3061/2 од 04. септембра 2023 године, Завода за заштиту природе Србије, који су добијени за израду предметног плана, утврђено је да се обухват Плана не налази у оквиру заштићеног подручја за који је спроведен или покренут поступак заштите, не налази се у просторном обухвату еколошке мреже нити у простору евидентираног природног добра.

Заштита, унапређење и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине, остварује се усклађивањем активности, економских и друштвених развојних планова, програма, пројеката и основа са одрживим коришћењем обнољивих и необновљивих ресурса и дугорочним очувањем природних екосистема и природне равнотеже.

3.2 СТЕЧЕНИ КАПАЦИТЕТИ КАО ОСНОВ ПЛАНИРАНОГ РАЗВОЈА

Инфраструктурна опремљеност

Термоенергетска инфраструктура

На подручју обухвата плана постоји гасоводни термоенергетски система дистрибуције

високог стандарда и локација изграђене мернорегулационе станице.

У обухвату плана не постоји изграђен топловодни дистрибутивни систем даљинског грејања.

Електроенергетска инфраструктура

У захвату плана налазе се постојећи далековод 10kV, нисконапонска мрежа и једна трансформаторска станица 10/0,4kV.

Телекомуникациона инфраструктура

У захвату плана, поред кабла месне мреже, постоји положен и оптички кабл.

Водопривредна инфраструктура

У погледу водоснабдевања, на подручју обухваћеном планом не постоји изграђена комунална водоводна инфраструктура. Постојећи објекти снабдевају се водом индивидуално из копаних и бушених бунара. „Агро Јевтић доо“, снабдева се водом са бушеног бунара на Кп.бр. 474, из кога се вода допрема до резервоара, на парцели бр.541/5, из кога се вода користи за ПП заштиту целог комплекса и за санитарну потрошњу. Фарма „Трска“ и околна пољопривредна домаћинства снабдевају се водом из својих бунара.

Према постојећим капацитетима и делатностима., као и очекиваним, постојећи систем водоснабдевања, одвођења отпадних и атмосферских вода не задовољава пун капацитет раде зоне.

Уређење зелених површина

У постојећем стању предметног обухвата, нема уређених зелених јавних површина. Планом је потребно планирати подизање нивоа зеленила у оквиру зона јавног паркирања и приступних саобраћајница као и зеленила у оквиру радних комплекса.

4 КАРАКТЕРИСТИКЕ ОБЛАСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗА КОЈЕ ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ ДА БУДУ ИЗЛОЖЕНЕ УТИЦАЈУ

4.1 СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Територија општине Рача представља специфичну структуру природних карактеристика, очуваних природних предела и антропогених утицаја у изграђеним урбаним и руралним целинама и зонама, инфраструктурним зонама и појасевима и целинама и зонама експлоатације природних ресурса.

На подручју општине Рача није успостављен мониторинг животне средине и не постоји одговарајућа база података о стању животне средине. Главни узроци и извори загађења животне средине, на основу процене стања на терену, су комуналне и технолошке отпадне воде, инфилтрационе воде са пољопривредних површина, неконтролисаних депонија и сметлишта, индивидуална ложишта и котларнице и саобраћај. Идентификовани проблеми и потенцијални еколошки конфликти на подручју општине Рача су:

- загађивање река Раче и Јасенице и потока (њихових притока) комуналним и осталим отпадним водама;
- недовољна развијеност канализационе мреже на урбаном и сеоском подручју;
- неразвијена и неизграђена атмосферска канализација;
- недостатак уређаја и постројења за третман комуналних и осталих отпадних вода,
- директно и индиректно упуштање отпадних вода у водотокове и приобаља као и на земљишта унутар и изван појединачних радних и осталих изграђених комплекса;
- недостатак централног постројења за пречишћавање отпадних вода општинског центра;
- непрописно изграђене септичке јаме (расути тачкасти извори загађивања);
- загађивање ваздуха из индивидуалних ложишта, котларница и појединачних погона, посебно при изразито неповољним метеоролошким условима;
- неконтролисана одлагалишта и депонија отпада и осталих материјала;
- неконтролисано уклањање вегетацијског покривача, ерозиони процеси и еродибилни терени.

На основу просторно-положајних карактеристика, потенцијала, ограничења и хијерархијске условљености, еколошку матрицу подручја општине Рача чине просторно-еколошке целине „Рача“ и „Рача 1“, у оквиру којих су издвојене еколошке зоне „Градиште“, „Сипић-Трска“, „Трска“, „Јајевац“, „Вишевац“, „Сепци“ и „Крчмаре“. Обухват предметног Плана, припада Еколошкој целини „Рача“ и еколошкој зони „Сипић-Трска“.

Еколошка целина „Рача“ обухвата рурална насеља на територији општине Рача ван граница Плана генералне регулације насеља Рача. Овај простор карактерише висок удео пољопривредног земљишта и мала заступљеност шума као и грађевинска подручја руралних насеља. Еколошка целина „Рача“ одликује се богатством вода, обзиром да овим подручјем протичу реке Јасеница и Рача и њихове притоке. Опште мере заштите животне средине:

- обавезно је комунално и инфраструктурно опремање насеља, издвојених комплекса и локација, у циљу спречавања загађивања земљишта, реке Јасенице и Раче и њихових притока, подземних вода, могућих негативних последица и ефеката на квалитет животне средине и здравље становништва;
- обавезно је рационално коришћење и заштита високобонитетног пољопривредног земљишта;
- обавезна је заштита и нега шума, шумских комплекса, шумског земљишта и

- шумских екосистема;
- забрањена је чиста сеча шума и неконтролисана прореда шума у циљу очувања степена шумовитости подручја, заштите од ерозије и осталих облика деградације;
- обавезно је управљање отпадним водама, изградња канализационог система и уређаја (постројења) за пречишћавање отпадних вода пре упуштања у реципијенте;
- изградња независних канализационих мрежа на руралном подручју и/или функционално повезивање насеља на јединствену канализациону мрежу;
- у деловима грађевинских подручја насеља, грађевинском земљишту изван грађевинских подручја (издвојене зоне, локације и пунктови), дозвољене су водонепропусне септичке јаме капацитета према меродавним количинама отпадних вода, као прелазно решење до изградње канализационог система за евакуацију отпадних вода и уређаја (постројења) за третман отпадних вода;
- обавезна је строго контролисана употреба хемијских препарата за заштиту биљака у циљу очувања плодности земљишта и заштите земљишта од загађивања;
- препоручује се подизање пољозаштитних појасева и очување постојећих фрагмената високог растиња у циљу спречавања еолске ерозије и разношења финих честица педолошког покривача на пољопривредним површинама и ошувања биолошке равнотеже;
- обавезно је линијско (дрворедно) једнострано, обострано, једноредно или вишередно озелењавање у појасу државних путева и насељских саобраћајница, према условима на терену;
- обавезан поступак процене утицаја при реализацији пројеката, постројења, објеката, технологија и радова који могу утицати на квалитет и капацитет животне средине

Еколошка зона „Сипић-Трска” - представља простор радне зоне лоциране дуж локалног пута у КО Сипић. Реализација пројеката у овој еколошкој зони могућа је уз примену обавезних мера за умањење потенцијално негативних утицаја на стање у простору и квалитет животне средине. Опште мере заштите животне средине:

- обавезно је одлучивање о потреби процене утицаја за пројекте потенцијалне изворе свих облика и врста загађивања, угрожавања и деградације простора и животне средине, у складу са важећом регулативом;
- дозвољено је планирање и реализација пројеката (делатности, технологија) чија реализација и редовни рад неће утицати на квалитет животне средине и здравље становништва, за које се поступком процене утицаја могу планирати и реализовати мере превенције, спречавања и отклањања потенцијално негативних утицаја и ефеката у простору и животној средини, мере заштите и мониторинга животне средине у свим фазама реализације, редовног рада и за случај акцидента;
- при планирању и реализацији пројеката (објеката), обавезно је претходно инфраструктурно и комунално опремање и уређење локације;
- у деловима зоне рада обавезно је управљање отпадним водама, у складу са Законом (обавезан је третман свих отпадних вода: технолошких, комуналних и зауљених атмосферских до захтеваног нивоа пре упуштања у канализациону мрежу);
- обавезно је управљање комуналним отпадом у складу са Планом управљања отпадом и локалним нормативним актима, а управљање амбалажним, опасним и осталим врстама отпада конкретног технолошког поступка у складу са

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

важећом законском регулативом;

- обавезна је заштита форланда Сипићке реке од свих облика угрожавања, загађивања и деградације;
- обавезне су мере техничке и биолошке заштите од буке према зонама становања, у складу са условима за тихе зоне и мерама заштите (техничке, биолошке) за остале акустичне зоне.

Сагледавајући простор у обухвату Плана, може се закључити следеће:

- простор у северозападном делу обухвата Плана је изграђен и ове парцеле и делатности представљају базу за формирање радне зоне (комплекс за узгој свиња), док се дуж постојећег путног правца, налази радни комплекс Агро Јевтић д.о.о, нов, квалитетан грађевински објект. Остали део обухвата Плана делом је неизграђен, и користи у функцији пољопривреде,
- породично становање, као изоловано сеоско домаћинство, лоцирано је у југоисточном делу обухвата плана,
- у постојећем стању предметног обухвата, нема уређених зелених јавних површина,
- у обухвату Плана нема евидентираних природних и културних добара.
- Сипићки поток протиче уз источну границу обухвата
- присутна је саобраћајна бука

5 ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗАСТУПЉЕНИ У ПРИПРЕМИ ПЛАНА

Основни принципи заштите животне средине за анализирану просторну целину могу се дефинисати на следећи начин:

- рационално, одрживо и еколошки прихватљиво управљање простором у свим фазама реализације и на свим нивоима, у локалном и регионалном смислу,
- вредновање природног потенцијала (свих појединачних чинилаца) као услов за формирање планираног развоја према условима на терену и поштовање захтева за еколошко управљање на локацији,
- елиминисање међусобних негативних утицаја планских решења и околине, уз компензацију садржајима који ће надоместити губитак еколошки вредног простора,
- остварена усклађеност развојних програма и интереса заштите животне средине тј. морају испуњавати услов прихватљивости и одрживости,
- обезбеђена одговорност свих потенцијалних загађивача и његовог следбеника,
- обезбеђен програм контроле и заштите животне средине ове зоне као интегрални део Програма заштите животне средине ширег подручја.

Сагледавајући специфичност планског обухвата, постојеће стање и окружење, мере заштите животне средине се свode на:

- мере превенције, спречавања негативних и отклањања потенцијалних утицаја,
- мере минимизирања ефеката свих штетних утицаја у складу са прописаним вредностима ГВЕ (ГВИ),
- мере мониторинга животне средине у зони утицаја.

Полазиште за разматрање основних проблема у току израде стратешке процене је везано за осетљивост планског подручја у погледу постојећих притисака на животну средину (на елементе животне средине – воде, земљиште, ваздух, флора и фауна, предео и здравље људи) као и оних који се могу очекивати у будућности.

Типови загађења који се могу јавити у току спровођења Плана су разнородни. У току уређења локације могу се јавити:

- комунални и други отпад (грађевински),
- бука од стране машина на градилишту,
- прашина и непријатни мириси,
- загађујући гасови као и специфичне загађујуће материје из машина које раде на градилишту,
- нерационално трошење ресурса,
- акцидентне ситуације.

У току редовног рада у оквиру комплекса, могу настати:

- комунални и други отпад,
- отпадне воде из технолошких процеса,
- загађујући гасови као и специфичне загађујуће материје и непријатни мириси из саобраћаја и других емитера на локацији и окружењу,
- бука,
- акцидентна загађења услед различитих фактора.

Дефинисани су потенцијално угрожени медијуми животне средине:

- ваздух,
- подземне и површинске воде,

- земљиште,
- биодиверзитет

и прописане су опште мере и услови заштите животне средине.

У поступку израде Стратешке процене утицаја изостављена су разматрања избора најповољнијег варијантног решења са аспекта заштите животне средине, из разлога што су у Плану јасно дефинисане смернице развоја, без осврта на могуће варијанте. Ово се тумачи као недостатак у оквиру припреме Плана као и у оквиру Стратешке процене, иако се одрживост и аспект заштите животне средине узима као веома важан фактор у сценарију развоја.

Недостатак информационе основе о квалитету животне средине се такође сматра као значајан проблем у оцени стања. Због тога је отежана категоризација могућих утицаја поједних загађивача, као и пројекција будућих загађивача, односно она је заснована на објективној процени и вредновању утицаја према методологији европских земаља у оквиру заштите животне средине у урбанистичком планирању.

5.1 ВАРИЈАНТНА РЕШЕЊА

У оквиру стратешке процене су припремљена два варијантна решења реализације ПДР-а. Прво варијантно решење се односи на нереализовање ПДР-а, док друго представља решење ПДР-а.

Варијантно решење 1: нереализовање Плана детаљне регулације радне зоне Сипић

Нереализовањем ПДР-а неће доћи до остваривања основног циља израде овог документа – уређења, изградње и опремања предметног простора у складу са циљевима развоја општине Рача.

Варијантно решење 2: реализација Плана детаљне регулације радне зоне Сипић

Планска решења омогућују шири функционални развој подручја. Обухват плана је врло повољан за развој пословања из неколико разлога:

- посматрано подручје има добар потенцијал за дугорочни физички и просторни развој, проширење капацитета инфраструктурне опремљености уз максималну заштиту животне средине и природних ресурса, као и утврђивање капацитета простора у складу са принципима одрживог развоја,
- дефинисањем правила за уређење и грађење стварају се услови за најрационалније коришћење простора,
- отварање нових пословних могућности и нових радних места.

Међутим, у овој варијанти могу се очекивати и појединачни негативни ефекти у одређеним секторима плана, а који су неизбежна цена уређења планског подручја. То су следећи ефекти:

- конверзија земљишта услед изградње објеката у функцији привреде;
- у појасевима непосредно уз саобраћајнице, могуће је повремено прекорачење граничних вредности загађености ваздуха, услед појачане фреквенције саобраћаја;
- могућност повећања концентрације загађујућих материја у атмосфери, под претпоставком загревања привредних објеката чврстим горивима;
- повећање степена ризика од настанка акцидената и техничко-технолошких ризика, услед активности у планираним објектима;
- у случају несавесног одлагања отпадних материја из привредних објеката, претпоставка је да може доћи до појаве нових, непланских сметлишта комуналног и индустријског отпада

5.2 РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАЦИЈА

За потребе израде Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, добијени су следећи услови носиоца јавних овлашћења:

Табела бр.3: Услови носиоца јавних овлашћења за израду Плана

Овлашћена организација		Број овлашћене организација
1.	Телеком Србија“, АД, Дирекција за технику, Служба за планирање и изградњу мреже Крагујевац Краља Петра I 28, Крагујевац	359958/2-2023 24.август.2023.
2.	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, Скадарска 23, Београд	4/9-09-0263/2023-0002 22. август 2023.
3.	Јавно предузеће за управљање и развој инфраструктурних објеката, карађорђева 48, Рача	776-1/2023 04. септембар 2023.
4.	ЈП Србијагас - Организациони део " Београд", Сектор за развој, Аутопут 11, Нови Београд	06-07-11/2424/1 27. септембар 2023.
5.	ЈП „Србијашуме“, Булевар Михајла Пупина 113, Београд	13032 14. септембар 2023.
6.	ЈВП „Србијаводе“ Београд, Водопривредни центар „Морава“ Ниш, Трг краља Александра Ујединитеља2, Ниш	8604/1 19. септембар 2023.
7.	Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA Доо, Трг Николе Пашића 10, Београд	CNS 00-21/60 06. септембар 2023.
8.	ЈП Емисиона техника и везе, Кнеза Бишеслава 88, Београд	3160/23-1 24. август 2023.
9.	Републички хидрометеоролошки завод Београд, Кнеза Вишеслава 66, Београд	922-3-129/2023 28. август 2023.
10.	АД "Електромержа Србије", Кнеза Милоша 11, Београд	130-00-УТД-003- 875/2022-004 08. септембар 2023.
11.	Регулационо тело за електронске комуникације и поштанске услуге, палмотићева 2, Београд	1-01-3491-288/23-1 22. август 2023.
12.	Министарство здравља, Сектор за инспекцијске послове, Немањина 22-26, Београд	350-01-60/2023 30. август 2023.
13.	Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, Бирчанинова 5, Београд	13843 05. септембар 2023.
14.	Министарство заштите животне средине, Немањина 22-26, Београд	350-01-00141/2023-03 04. септембар 2023.
15.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Немањина 22-26, Београд	350-01-00111/2023-09 08. септембар 2023.
16.	Министарство рударства и енергетике, Краља Милана 36, Београд	350-01-92/2023-06 19. октобар 2023.
17.	Завод за заштиту природе Србије, Јапанска 35, Нови Београд	03-021-3061/2 04. септембар 2023.
18.	Завод за заштиту споменика културе у Крагујевцу, Улица крагујевачког октобра 184, Крагујевац	2271-02/1 02.октобра 2023.
19.	ЕПС Дистрибуција д.о.о. Огранак Електродистрибуција Краг, Улица слободе 7, Краг	364963/3

6 ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

6.1 ОПШТИ ЦИЉ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Општи циљеви стратешке процене дефинисани су на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и циљева у области заштите животне средине релевантних секторских докумената.

На основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине наведеним у плановима и стратегијама, дефинисани су општи циљеви СПУ који се доминантно односе на следеће области животне средине: заштита основних чинилаца животне средине и одрживо коришћење природних вредности са циљем смањивања притисака од људских активности.

6.2 ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

За реализацију општих циљева утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите. Посебни циљеви стратешке процене представљају конкретан, делом квантификован исказ општих циљева дат у облику смерница за промену и акција уз помоћ којих ће се те промене извести. Посебни циљеви стратешке процене чине, првенствено, методолошко мерило кроз које се третирају/проверавају ефекти плана на животну средину. Они треба да обезбеде субјектима одлучивања јасну слику о суштинским утицајима на животну средину, на основу које је могуће донети одлуке које су у функцији заштите животне средине и реализације основних циљева одрживог развоја

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације на животну средину, су приказани у следећој табели:

Табела бр.4: Посебни циљеви Стратешке процене утицаја

Општи циљеви СПУ	Посебни циљеви СПУ
Заштита основних чинилаца животне средине	1. Очување квалитета ваздуха, смањење емисије ГСБ
	2. Очување квалитета вода,
	3. Заштита земљишта од загађења и деградације
	4. Заштита природних вредности и биодиверзитета
Заштита здравља људи	5.Заштита од буке у животној средини
	6. Заштита од штетног зрачења
Унапређење енергетске ефикасности	7.Унапређење енергетске ефикасности, обновљивих извора енергије и ширење гасификације
Унапређење управљања отпадом	8.Успостављање оперативног система управљања отпадом, повећа сакупљачке мреже, раздвајање отпада, трајно збрињавање
Управљање ризиком	9. Смањење ризика од настанка свих врста удеса и прилагођава климатским променама
Успостављање мониторинга	10. Успостављање мониторинга животне средине
Унапређење еколошке свести и учешћа јавности у доношењу одлука везаних за заштиту животне средине	11.Информисаност и едукација становништва о значају заштите животне средине, спровођење политике заштите животне средине на се нивоима

6.3 ВРСТЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА КОЈИ СУ КОРИШЋЕНИ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Индикатори (показатељи, индекси) представљају основни инструмент за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су неопходни као улазни подаци за свако планирање (друштвено-економско и просторно-урбанистичко) и представљају полазну основу за

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

планирање развоја животне средине.

У припреми Стратешке процене утицаја ПДР-а на животну средину, индикатори су припремљени у складу са циљевима Стратешке процене, а на основу Националне листе индикатора заштите животне средине („Службени гласник Републике Србије“, број: 37/2011), приказани су у табели бр.5: Циљеви и индикатори стратешке процене.

Табела бр.5: Циљеви и индикатори стратешке процене

Област	Посебни циљеви Стратешке процене	Индикатори
Ваздух	Заштита и очување квалитета ваздуха, смањење емисије ГСБ	– Учесталост и прекорачење дневних граничних вредности за SO₂, NO₂, PM₁₀, O₃ прашкастим, органским и неорганским материјама – Потрошња супстанци које оштећују озонски омотач (ОДС), – Емисија закисељавајућих гасова (NO_x, NH₃ и SO₂) – Емисија перкурсора озона (NO_x, CO, CH₄ и NMVOC) – Емисија примарних суспендованих честица и секундарних перкурсора суспендованих честица (PM₁₀, NO_x, NH₃ и SO₂), – Емисија гасова са ефектом стаклене баште – Емисија тешких метала, – Емисија ненамерно испуштених дуготрајних органских загађујућих материја (UPOPs)
Воде	Заштита очување и унапређење квалитета површинских и подземних вода	– Индикатор потрошње кисеоника у површинским водама – Нутријенти у површинским и подземним водама – Индекс сапробности (SI) – Serbian Water Quality Index (SWQI) – Квалитет воде за пиће – Квалитет воде за купање – Проценат становника прикључен на јавни водовод – Проценат становника прикључен на јавну канализацију – Постројења за пречишћавање отпадних вода из јавне канализације – Загађене (непречишћене) отпадне воде – Емисије загађујућих материја из тачкастих извора у водна тела
Земљиште	Очување и унапређење квалитета земљишта	– Промена начина коришћења земљишта – Ерозија земљишта – Површине деградираног земљишта – Садржај органског угљеника у земљишту – Управљање контаминираним локалитетима
Природни ресурси, природне вредности	Заштита природних ресурса, биодиверзитет а и предела	– Заштићена подручја, – Диверзитет врста
Зрачење	Заштита од нејонизујућег зрачења	- Извори нејонизујућег зрачења од посебног интереса (јачина електричног поља E [V/m]; - јачина магнетног поља H [A/m]; - густина магнетног флука B [μT]; - густина снаге (еквивалентног равног таласа) – Sekv [W/m2])

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

Бука	Смањење буке	- Укупни индикатор буке - Индикатор дневне и ноћне буке
Отпад	Унапређење управљања отпадом	- Укупна количина произведеног отпада - Производња отпада (комунални, индустријски, опасан) - Количина произведене амбалаже и амбалажног отпада - Количине посебних токова отпада - Депоније отпада
Ризик од удеса	Смањење ризика настанка удесних ситуација	- Број локалитета са високим ризиком од удеса, - Јединица мере: % - Учесталост удеса у производњи, транспорту, управљању отпадом и изградњи објекта, - Јединица мере: % - Постојање планова интервенције у случају ванредног стања
Енергетска ефикасност	Унапређење енергетске ефикасности и	- Потрошња електричне енергије из обновљивих извора - Број прикључака на гасоводну мрежу
Унаређење еколошке свести и учешће јавности	Јачање институционалне подршке за едукацију и презентацију пројеката	- Број пројеката који се односе на едукацију - Број лица које учествују у програму едукације

7 ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Реализацијом планских активности могу се јавити потенцијални штетни утицаји у различитим фазама реализације планских решења. Процена утицаја планираних намена на животну средину, вршена је са аспекта могућих утицаја на осетљиве чиниоце животне средине. Постојеће стање дато је као процена на основу опсервације, евидентирања на терену, података овлашћених институција, надлежних органа и организација, као и података из постојеће просторно-планске, урбанистичке и друге документације.

Еколошка процена Плана је важан аспект у поступку доношења Одлуке за усвајање могућих намена, начина коришћења и заштите природних ресурса и животне средине. На основу општих планских циљева (поглавље 2, ове процене) издвојена су планска решења за које је извршена процена утицаја на животну средину:

У области *урбаног развоја*:

- Изградња објеката јавне намене: изградња нове саобраћајне и друге инфраструктуре,
- Изградња објеката у оквиру зоне остале намене: изградња објеката у радној зони

У области *инфраструктуре*:

- Изградња магистарлног цевовода
- Реконструкција и изградња атмосферске и фекалне канализације
- Изградња нове ТС 10/0,4 kV
- Изградња дистрибутивне гасоводне мреже, планирање коришћења обновљивих извора енергије за грејање и хлађење простора

У области *заштита животне средине*:

- Унапређење система управљања отпадом
- Успостављање мониторинга и катастра загађивача.

7.1 ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА ПЛАНА СА МЕРАМА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА И ПОВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ ЕФЕКТА У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ

У процесу Стратешке процене утицаја анализирана су два сценарија развоја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић:

Варијанта 1 – уколико не дође до реализације/спровођења ПДР-а и

Варијанта 2 – уколико дође до спровођења/реализације планских циљева ПДР-а.

Процена утицаја варијантних решења на циљеве Стратешке процене урађена је како би се омогућило поређење анализираних варијантних решења, а указало на повољније варијантно решење са становишта заштите животне средине. Поређење варијантних решења извршена је у наредној табели бр.6 - Процена утицаја варијантних решења на животну средину.

Табела бр.6: Процена утицаја варијантних решења на животну средину

Циљ стратешке процене	Варијантно решење бр.1 (план се не реализује)	Варијантно решење бр.2 (план се реализује)
Заштита основних чинилаца животне средине	-	М
Заштита и очување квалитета земљишта	0	-

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

Заштита природних вредности и биодиверзитета	0	+
Унапређење управљања отпадом	-	М
Смањење буке	-	М
Смањење ризика од удеса	-	М
Унапређење енергетске ефикасности	-	+
Успостављање мониторинга	-	+
Унапређење еколошке свести	-	+

+ позитиван тренд (унапређење ж.средине)

- негативни тренд (деградација ж.средине)

0-без значајних промена,

М - уз мере заштите могућ позитиван тренд

Варијантно решење 1: које се односи на нереализовање ПДР-а, неповољније је са аспекта заштите животне средине, јер би дошло до настављања негативног тренда у коришћењу и управљању простором, до губитка простора – непланске градње, губљење земљишта као ресурса, неодговарајућег управљања отпадом и отпадним водама. Непланско управљање подручјем у функцији развоја привреде (подизање нове радне зоне) изазвало би многе штетне последице по животну средину и здравље људи, уколико се не би примењивала утврђена правила грађења и уређења, неопходно инфраструктурно опремање зона и локација и мере заштите животне средине у свим фазама реализације. Са великом вероватноћом се може проценити појава настанка повећаног ризика од удесних ситуација као и елементарних непогода које су последица климатских промена.

Варијантно решење 2: које се односи на реализовање Плана, значајно је повољније са аспекта заштите животне средине када је реч о:

- сигурном енергетском напајању и гасификацији комплекса,
- унапређењу управљања отпадним водама,
- унапређењу управљања отпадом и санација деградираних зона, увођењем одрживог система управљања отпадом на локацији према врсти отпада и обавезама према надлежним институцијама,
- рационалном коришћењу природних ресурса, већем коришћењу обновљивих извора енергије и енергената са малим утицајем загађења (гас),
- успостављање система управљања ризиком,
- спречавању конфликтних односа постојећих и планираних намена и зона,
- обезбеђивању оптималног развоја општине у зонама уз важне саобраћајне правце.

Позитивни утицаји посредно би се осетили и у другим секторима - друштвеним, социјалним и економским (повећавањем пословних капацитета и програма стварају се услови за нова радна места, задржавање радно способног становништва и успостављања бољег животног стандарда).

7.2 ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАВАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА

Поступак оцењивања квалитета животне средине и очекиваних ефеката ПДР-а вршен је на основу вредновања могућих еколошких утицаја (позитивних и негативних), према методологији процене утицаја SEA из европског законодавства које се примењују и прилагођавају условима у нашој земљи.

Утицаји, односно ефекти планских решења, према величини промена, се оцењују

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак + на позитивне промене, а нејасни или непостојећи утицај 0, како је приказано у *Поглављу 8.1 Примењена методологија*. Додатни критеријуми су критеријуми за вредновање просторних размера, учесталости и вероватноће и време трајања могућих утицаја који се могу применити као додатни параметар у процени. У наредној табели, дата је матрица – утицај значајних планских циљева ПДР-а у односу на циљеве СПУ према поменутој методологији.

Табела бр.7: Приказ утицаја планских циљева у односу на стратешке циљеве заштите животне средине

Циљеви СПУ Плански циљеви		Очување квалитета ваздуха, смањење емисије ГСБ	Очување квалитета вода	Заштита земљишта од загађења и деградације	Заштита природних вредности	Заштита од буке у животној средини	Заштита од штетног зрачења	Унапр. енерг. ефик. обнов. извора енерг. и ширење гасификације	Унапређење управљања отпадом	Смањење ризика од удеса	Успостављање мониторинга животне средине	Информисаност и едукација становништва
УРБАНИ РАЗВОЈ	Изградња објекта јавне намене: изградња нове саобраћајне и друге инфр.	-1ЛИ По	-1ЛИ По	-3ЛИД	-1 ЛИД	-1ЛИ Пр/По			-1ВЛ Пр +2ЛИД	-1ЛМ Пр/По		
	Изградња објекта у оквиру остале немене: изградња објекта у оквиру радне зоне	-1ЛМ Пр	-1ЛМ Пр	-3ЛИД	-1 ЛИД	-1ЛИ Пр		+2ЛИ Д	+1ЛИД	-1ЛМ Пр	+1ЛИ Д	
ИНФРАСТРУКТУРА	Изградња магистралног ценовода		+1ЛИ Д	-1ЛИ Д				+2ЛИ Д		+1ИЛ Д	+1ИЛ Д	
	Реконстр. и изградња атм. и фек.канал.		+3ЛИ Д	-1ЛИ Д +3ЛИ Д	+2ЛИ Д				-1ЛМ По	+3ОИ Д	+1ЛИ Д	

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

	Изградња ТС			-1 ЛИД	-1 ЛИД	-1ЛВ Пр	-1 ЛМ По	+2ИЛ Д	-1ЛМ По	-1ЛМ Пр/По		
	Изградња дистриб. гасоводне мреже, обн.извори енерг.			-1 ЛИД	-1 ЛИД	-1ЛИ Пр		+3ЛИ Д		+3ЛИ Д		
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	Унапређење система управљања отпадом	+ЗОИ Д	+ЗОИ Д	+ЗОИ Д	+ЗОИ Д				+ЗОИД			

Резултати процене према одабраним планским циљевима

У области урбаног развоја:

- **Изградња објеката јавне намене: Изградња нове саобраћајне и друге инфраструктуре** - због последица које изазива доградња и изградња саобраћајне мреже – већи број ствара и веће еколошке проблеме – бука, аерозагађење (повећана емисија гасова стаклене баште и у току изградње саобраћајница и након одвијања саобраћаја...), овај плански циљ има углавном негативне ефекте у односу на статешке циљеве заштите животне средине. Такође повећан је ризик од настанка удеса као и негативан утицај на климатске промене. Двојак утицај је приказан у односу на циљ унапређења управљања отпадом – негативна због генерисања грађевинског отпада у току изградње а позитиван у смислу обезбеђивања оптималних саобраћајних услова за транспорт отпада који се генерише у оквиру обухвата. Утицаји су стални или повремени, дуготрајни и на локалном нивоу. Реализација овог планског циља захтева примену адекватних мера и поступака од нивоа планирања до реализације планираних активности.

У циљу спречавања негативних утицаја морају се примењивати мере заштите животне средине и одрживог, одговорног управљања. Те мере се односе на:

- мере инфраструктурног опремања у складу са капацитетима (посебно по питању одвођења отпадних вода које се сливају са коловозних површина),
- мере компензације (надокнаде) зеленила које се уклања,
- мере додатног озелењавања у зони утицаја саобраћајница,
- посебне мере у фази изградње,
- мере заштите од удеса,
- мере управљања грађевинским отпадом,
- мере превентивне заштите ботаничког фонда од штетног дејства аерозагађења.

- **Изградња објеката у оквиру зоне остале немене: изградња објеката у радној зони** - Реализација овог планског циља може изазвати мање негативне утицаје у фази изградње објеката и комплекса, као и у току рада објеката у оквиру радне зоне. Углавном се негативни утицаји очекују у оквиру свих циљева СПУ (деструкција и загађење земљишта, површинских и подземних вода у току рада машина и изградње објеката, појава буке, стварање отпада, ризик од настанка удеса, и сл.). Све ове појаве су краткотрајне и неће бити актуелне након завршетка радова.

Локалног су типа и привремене. У складу са енергетским стандардима у изградњи, позитиван утицај се очекује у сектору повећања енергетске ефикасности новоизграђених објеката као и при коришћењу гаса као енергента. Такође је обавеза инвестора мониторинг параметара животне средине у току рада пројекта па је и у овом сегменту валоризован позитиван утицај. Ове комплексне активности у оквиру предметног стратешког циља захтевају примену мера у току фазе уређења локације и изградње објеката. У току редовног рада, према програму инвеститора, успостављање технолошког процеса захтева планирање и имплементирање свих неопходних мера заштите животне средине према врсти технолошког процеса, што је предмет Процене утицаја (према Закону о процени утицаја).

У циљу спречавања негативних утицаја морају се примењивати опште и конкретне мере заштите животне средине и одрживог, одговорног управљања над пројектима. Те мере се односе на:

- мере инфраструктурног опремања комплекса у складу са капацитетима објеката и еколошким стандардима,
- технолошке процесе који су базирани на БАТ технологијама и нискоугљеничном развоју, укључујући рационално коришћење ресурса, смањење отпада и животни циклус производа
- мере уклапања у постојеће вегетационо окружење,
- посебне мере заштите животне средине у фази изградње,
- мере заштите од удеса,
- мере управљања свим врстама отпада

У оквиру инфраструктурног опремања:

- **Изградња магистралног цевовода** – овај плански циљ који се односи пре свега на изградњу нове мреже и обезбеђивање рационалне потрошње воде, оставарује само позитивне ефекте. Утицаји су углавном дуготрајни, позитивни (или привремено негативни) и на локалном нивоу.

У циљу спречавања негативних утицаја морају се примењивати мере заштите животне средине и одрживог, одговорног управљања. Те мере се односе на:

- поштовање услова надлежних институција приликом радова на изградњи мреже,
- обезбедити управљање грађевинским отпадом,
- обезбедити мере заштите земљишта након завршетка радова.

- **Реконструкција и изградња система атмосферске и фекалне канализације** - Овај плански циљ остварује позитивне ефекте на одређене стратешке циљеве заштите животне средине (заштита земљишта и вода). Мањи негативни ефекти деградације земљишта јављају се приликом трасирања мреже инфраструктуре до главног корисника (приказан двојни утицај). У сепараторима ће се генерисати специфичан отпад (уља и масти) што захтева пропсино управљање – окарактерисан је мањи негативан утицај на локалном нивоу. Остали утицаји су дуготрајни, извесни и на локалном су нивоу.

У циљу спречавања негативних утицаја морају се примењивати мере заштите животне средине и одрживог, одговорног управљања. Те мере се односе на:

- поштовање услова надлежних институција приликом радова на изградњи мреже; обезбедити услове у оквиру трасе за подизање зеленила;
- обезбедити управљање грађевинским и специфичним отпадом из сепаратора,
- обезбедити мере заштите земљишта након завршетка радова.

- **Изградња ТС и напонске мреже са планираним водовима** - Овај плански циљ

остварује негативне утицаје у смислу физичке деструкције и заузимања земљишта провлачењем коридора инфраструктуре и изградњом нових објеката, па тиме долази до могућег дуготрајног, локалног утицаја на земљиште као ресурс. Повремени утицаји појаве буке се могу јавити на локацији планираних ТС. При реализацији овог планског циља морају се поштовати и примењивати закони и стандарди који обезбеђују рад објеката и функционисање мреже без штетног утицаја на здравље људи и природно окружење.

- **Изградња дистрибутивне гасоводне мреже, обновљиви извори енергије** – Овај плански циљ углавном остварује негативне ефекте на животну средину провлачењем трасе гасоводне мреже којом се снабдевају објекти, деградирањем земљишта. Постоји опасност од настанка удеса, који се може елиминисати редовном контролом водова и поштовањем прописаних одстојања од других објеката. Утицаји су локалног типа и могући су.

У области *заштита животне средине*:

- **Унапређење система управљања отпадом** - За све стратешке циљеве заштите животне средине очекују се већи позитивни ефекти на општинском нивоу.

7.3 УТИЦАЈИ ПЛАНСКИХ АКТИВНОСТИ НА ЧИНИОЦЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ СА ОПИСОМ МЕРА ЗАШТИТЕ

Процена карактеристичних утицаја из анализираног подручја, утицаји из непосредног и ширег окружења од значаја за План и процена стратешких утицаја, извршена је на основу карактеристика и структуре садржаја, функција, намена простора, матрице природних карактеристика подручја и услова насталих у протеклом периоду као потенцијалних значајних утицаја на животну средину. Природне карактеристике подручја, створене вредности и услови настали у протеклом периоду представљају полаз за процену еколошког капацитета и спречавање могућих конфликта у простору.

7.3.1 Квалитет ваздуха и могући утицаји планских активности на квалитет ваздуха на подручју Плана са мерама заштите

На анализираном подручју, главни загађивач ваздуха је друмски саобраћај. Вредновањем Плана са аспекта могућих утицаја на квалитет ваздуха, закључено је да представља добар избор за очување еколошког капацитета простора. Главни разлози су:

- планирани избор могућих енергената (гас),
- адекватан и оправдан избор технологија (БАТ) у оквиру производних процеса којима се минимизира и елиминише аерозагађење,
- систем управљања отпадом.

На основу анализе природних карактеристика, може се претпоставити и очекивати да се могу повремено десити појаве концентрација загађујућих материја изнад ГВЕ. Неизбежно се у фази изградње објеката и уређења локације, могу јавити као последица рада грађевинских машина повећана концентрација полутаната из мотора који сагоревају нафту и нафтне деривате. Најзначајнији, са аспекта аерозагађивања су: CO, CO₂, C_xH_y, HCON, SO₂ и чађ.

Предложена намена простора, планирано уређење простора са очувањем и унапређењем постојећег зеленила, уз поштовање додатних мера заштите ваздуха од загађивања представља добро понуђено решење за очување квалитета ваздуха.

Обавезне стратешке мере заштите ваздуха:

Заштиту ваздуха од загађивања спроводити:

- све активности морају бити усклађене са поштовањем Закона о заштити ваздуха („Службени гласник Републике Србије“, број: 36/2009 и 10/2013, 26/2021 – др.закон) као и подзаконских аката овог Закона,
- употребом одговарајуће опреме, техничких и технолошких решења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздух задовољава прописане граничне вредности,
- мерама превенције и одржавања опреме и објеката приликом градње и коришћења, како не би дошло до емитовања загађујућих материја у ваздух у количинама које су веће од граница дозвољених,
- уколико дође до удеса (квара или пропуста у технолошком процесу) због чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, неопходно је да се квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији или да се обустави процес како би се обуставило емитовање загађујућих материја,
- уколико се на локацији емитују загађујуће материје, неопходно је на локацији успоставити континуални мониторинг (преко овлашћене организације) и обавештавати јавност о томе, као и овлашћене институције,
- уколико се на локацији планирају објекти и постројења која подлежу процедурити Процене утицаја на животну средину (Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број: 94/2024)) све мере заштите животне средине спроводити према Процени утицаја на животну средину,
- мерама биолошке заштите (озелењавање, пејзажно уређење) према извору загађења обезбедити додатну заштиту према извору загађења,
- сталну едукацију у функцији јачања еколошке свести о начинима смањења аерозагађења у функцији заштите животне средине и превенцији климатских промен и стална информисаност становништва о степену загађености ваздуха,
- обавезним мониторингом параметара у складу са прописима Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Србије“, број: 11/2010, 75/2010 и 63/2013) и Проценом утицаја за сваки појединачни пројекат.

7.3.2 Квалитет вода и могући утицаји планских активности на подручју Плана са мерама заштите

У складу са Законом о водама („Службени гласник Републике Србије“, број: 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 - др.закон) и Стратегијом управљања водама на територији РС („Службени гласник Републике Србије“, број: 3/2017), неопходно је обезбедити интегрално управљање водом и водним ресурсима (земљиштем и објектима), као и интегралну заштиту вода и заштиту од вода.

Опште мере заштите и одрживо коришћење вода предметног обухвата али и ширег простора засниваће се на:

- спречавању свих облика загађења вода директног и индиректног,
- заштити и очувању водног земљишта и приобалних екосистема,
- обезбеђењу свих мера заштите од поплава у зони пројектованог поплавног таласа постојећих водених објеката, у складу са плановима одбране од поплава, а према Закону о водама („Службени гласник Републике Србије“, број: 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 - др.закон), све активности у простору (производне, прерађивачке технологије, комуналне делатности) које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима или површинским токовима, морају бити усмерене на спречавање штетног утицаја и обезбеђивање захтеваног квалитета воде, према

Уредби о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник Републике Србије“, број: 67/2011, 48/2012, 1/2016),

- одвођењу фекалних отпадних вода са комплекса, планирном канализационом мрежом до фекалног колектор, обезбедити целовитост и техничку исправност над инсталацијама за одвођење и третман фекалне канализације, чиме се обезбеђује заштита вода и земљишта и удесних ситуација,
- атмосферска канализација мора садржати таложник за механичке нечистоће и сепаратор уља и масти у зони прикупљања атмосферских вода са саобраћајних и других зауљених површина,
- квалитет атмосферских вода, које се испуштају у крајњи реципијент морају бити у складу са Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово дотизање („Службени гласник Републике Србије“, број: 67/2011, 48/2012, 1/2016) и Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник Републике Србије“, број: 74/11),
- забраном одлагања отпада ван за то предвиђених локација и судова, санацију дивљих депонија
- за све објекте и радове, потенцијалне изворе загађивања површинских и подземних вода, обавезно је приступити процедури Процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број: 94/2024), односно уградња предтретмана за отадне воде према технолошком преоцесу, до захтевног нивоа квалитета, пре упуштања у реципијент/колектор.
- за све радове у вези са водом и објектима (водовод и канализација, таложници и сепаратори, систем за пречишћавање отпадних вода, предтретмани), обавезно је прибављање водних услова у току израде техничке документације.

7.3.3 Квалитет земљишта и могући утицаји планских активности и мере заштите

Заштита земљишта у складу са Законом о заштити земљишта („Службени гласник Републике Србије“, број: 112/2015), подразумева одрживо коришћење земљишта као ресурса, ограничавање ширења грађевинског земљишта, заштите од загађења и деградације, као и санацију (чишћење) и рекултивацију девастираних локација.

Реализација Плана подразумева промене у статусу земљишта са аспекта промене намене и начина коришћења.

Заштита земљишта односи се на:

- забрану неконтролисаног депоновања свих врста отпада, ван за то предвиђених локација (еколошких ниша и микролокација);
- чишћење свих локација на којима је непрописно депонован отпад, санација и рекултивација простора;
- забрану отицања било каквих отпадних вода директно или индиректно у/на земљиште;
- успостављање мера заштите земљишта од негативних утицаја у саобраћају (замену соли у зимским месецима неким мање штетним материјама-биоразградивим, ризлом и сл...);
- забрану градње ван за то дефинисаних локација овим планом,
- успостављање мониторинга земљишта у оквиру комплекса загађивача, према Процени утицаја.

7.3.4 Утицај Плана на животну средину са аспекта појаве буке и вибрација и мере заштите

Вредновањем простора са аспекта утицаја и угрожености од буке прекомерних интензитета, може се проценити да је извор буке у животној средини саобраћајна и „индустријска бука“ у радним комплексима. Привремено, бука се може јавити приликом извођења радова као последица рада машина или у току технолошког процеса унутар радне средине. Општи принцип заштите од буке односи се на примену одредби Закона о заштити од буке у животној средини („Службени гласник Републике Србије“, број: 96/2021). Према Уредби о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник Републике Србије“, број: 75/2010), у оквиру индустријских комплекса на граници комплекса бука не сме прелазити дозвољени ниво за контактну намену.

Обавезне мере за смањење буке су:

- вршити редовни мониторинг буке у зонама у којима је евидентирана повећана појава буке и у зонама где се то очекује;
- поштовати савремене стандарде заштите од буке при пројектовању инфраструктуре (пре свега саобраћајница), као и при извођењу радова у случајевима када се очекује настајање прекомерне буке,
- поштовати препоруке и правила градње у погледу избора материјала, система и конструкција са звучном заштитом, чиме се омогућава да ниво буке не прелази дозвољене граничне вредности, при прописаним условима коришћења и одржавања уређаја и опреме.
- подићи заштитне баријере (природне или вештачке) у правцу доминантних извора буке – саобраћајнице;
- подизањем заштитног зеленила уз саобраћајнице и секундарне колске пролазе до висине од минимум 1,5 метара у комбинацији са средње високим зеленим масивима као додатну меру заштите (тисовина, црвена шљива и високо жбуње типа *Tamix sp.*, *Piracantha coccinea*, *Viburnum opulus*, *Prunus laurocerasus*, *Forsyia x intermedia*, *Spirea vanhouttei*, *Berberis thunbergii*, *Photinia sp...*),
- за све пројекте који могу представљати изворе буке обавезан је поступак процене утицаја на животну средину.

7.3.5 Утицаји на природне вредности, станишта и биодиверзитет, културна добра, предео и мере заштите

Према подацима надлежног Завода за заштиту природе Србије, обухват се не налази унутар заштићеног подручја нити у подручју за који је покренут поступак заштите, као ни у просторном обухвату еколошки значајних подручја еколошке мреже РС.

Заштита, унапређење и очување природе, остварује се усклађивањем активности, економских и друштвених развојних планова, програма, пројеката и основа са одрживим коришћењем обновљивих и необновљивих ресурса и дугорочним очувањем природних екосистема и природне равнотеже. Према Решењу Завода за заштиту природе 03 бр.021-3061/2 од 04.09.2023.год:

- Планиране намене површина и урбанистичке параметре ускладити са планом вишег реда ППО Рача („Службени гласник Општине Рача“, бр.5/12)
- Утврдити инжењерско геоморфолошке и хидрогеолошке услове за изградњу објекта
- Приликом планирања намене површина, зонирати функционално различите намене, груписати компатибилне садржаје и активности на грађевинском земљишту

и раздвојити функције, зоне и објекте који се међусобно угрожавају одређивањем неопходних заштитних растојања

- Предвидети инфраструктурно опремање по високо еколошким стандардима, у складу са планираним грађевинским капацитетима
- Приликом дефинисања врста за озелењавање, предвидети примену првенствено аутохтоних дрвенастих врста у смислу формирања стабилне еколошке основе система зеленила. Препоручена заступљеност аутохтоних врста треба да буде минимум 20%, а оптимално 50%. У складу са дефинисаном наменом целина, предвидети тип и спратност засада
- За ново озелењавање површина препоручује се примена претежно аутохтоних, брзорастућих врста, које имају изражене естетске вредности. Избегавати врсте које су детерминисане као алергене (тополе и сл.), као и инвазивне (багрем, кисело дрво и др.). Не дозвољава се озелењавање врстама које су за наше поднебље детерминисане као инвазивне: *Acer negundo* (јасенолисни јавор или негундовац), *Amorpha fruticosa* (багремац), *Robinia pseudoacacia* (багрем), *Ailanthus altissima* (кисело дрво), *Fraxinus americana* (амерички јасен), *Fraxinus pennsylvanica* (пенсилвански јасен), *Celtis occidentalis* (амерички копривић), *Ulmus pulmo* (ситнолисни или сибирски брест), *Prunus padus* (сремза), *Prunus serotina* (касна сремза) и *Parthenocissus quinquefolia* (петолисни бршљан)
- Предвидети максимално очување и унапређење процентуалне заступљености зелених површина свих категорија ради очувања карактеристика амбијента, обезбеђивање комфора и повољних услова животне средине
- Предвидети максимално очување и заштиту високог зеленила и вреднијих примерака дендрофлоре (појединачна стабла, као и групе стабала). За извођење радова који изискују евентуалну сечу одраслих, вредних примерака дендрофлоре неопходно је прибавити сагласност и дознаку надлежне службе
- Планирати одговарајући заштитни зелени појас дуж свих планираних саобраћајница, у циљу умањења директних и индиректних негативних ефеката (прашине, буке, гасова)
- Обезбедити заштиту и коришћење вода интегралним управљањем водама, спровођењем мера за очување површинских и подземних вода, њихових резерви, квалитета и количина:
 - квалитет пречишћеног ефлуента мора задовољити прописане критеријуме за упуштање у канализацију у складу са правилима одвођења и предtretмана отпадних вода, односно у крајњи реципијент, према захтевима Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр.67/2011, 48/2012 и 1/2016)
 - зауљене воде треба одвести са манипулативних асфалтних површина, до места одговарајућег предtretмана истих (преко сепаратора уља и таложника за издвајање минералних уља и брзоталожних примеса) пре упуштања у канализациону мрежу или крајњи реципијент
- Предвидети очување зелених коридора дуж Сипићке реке јер представља еколошки коридор за кретање дивљих врста животиња
- Обезбедити управљање отпадом у складу са Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр.367/2009, 88/2010, 14/2016, 95/2018-др.закон и 35/2023)
- Предвидети рационално коришћење грађевинског земљишта у смислу ограниченог коришћења приликом отварања нових зона градње
- У циљу постизања енергетске ефикасности постојећих и планираних објеката

предвидети прописана енергетска својства у складу са Правилником о енергетској ефикасности зграда („Службени гласник РС”, бр. 61/2011). Енергетску ефикасност постићи:

- коришћењем ефикасних система грејања, вентилације, климатизације, припреме топле воде и расвете;
 - избором одговарајућег облика, оријентације и положаја објекта, као и одговарајућим избором конструктивних и заштитних материјала;
 - топлотном и звучном изолацијом коришћењем адекватних грађевинских материјала и другим елементима за заштиту од сунчеве топлоте током лета
- Унутар планског обухвата избећи формирање великих компактних асфалтних или бетонских површина, при изградњи паркинг простора, садњом појединачних стабала или прекривањем површине затрављеним растер елементима, обезбедити довољан број паркинг места
 - Уколико се током радова наиђе на геолошко - палеонтолошке или минералошко - петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра, извођач радова је, сагласно чл. 99. Закона о заштити природе, дужан да обавести Министарство заштите животне средине, као и да предузме све мере заштите од уништења, оштећења или крађе до доласка овлашћеног лица.

7.3.6 Утицај на становништво и демографију

Утицај планских циљева се може сагледати са аспекта: утицаја на структуру, кретање и бројност запосленог становништва (стално запослени и корисници простора).

Реализација планских циљева свакако ће утицати на промену структуре, бројности и кретање групе људи која посећује овај простор. Доћи ће до привременог и трајног повећања броја радника и радних места. Са подстицајем изградње, односно повећањем броја радника на градилишту, јавиће се повећана дневна кретања. Такође ће се повећати број запослених у оквиру активне радне групе становништва у оквиру зоне пословања.

Све те промене у броју присутних људи у простору, имају карактеристике сталних, повремених, реверзибилних, иреверзибилних, краткотрајних и дугорочних промена у простору. Присуство корисника простора, може имати негативне последице због буке, повећаног стварања комуналног отпада и отпадних вода.

Позитивни ефекти планских циљева су стварање могућности за живот у условима контролисане животне средине, могућност запошљавања локалног становништва, еколошко управљање простором.

7.3.7 Утицај планских циљева у сектору комуналне инфраструктуре и мере заштите

Планом је предвиђено потребно инфраструктурно и комунално опремање и уређење. Плански циљеви у домену изградње комуналне инфраструктуре су свакако позитивно окарактерисани јер се тиме штите медијуми животне средине од загађења. Унапређење система управљања отпадом се такође процењује као врло позитивно решење према свим аспектима заштите животне средине и представљају примарну меру у оквиру одрживог управљања простором. Такође, коришћење гаса као енергента за топлификацију и као енергија у производним процесима, спречава се емисија из других конвенцијалних извора енергије.

Обавезне мере заштите са аспекта комуналног уређења односе се на одрживо управљање отпадним водама и отпадом:

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

- изградња, фекалне канализације и одговарајућих прикључака,
- изградња, кишне канализационе мреже за безбедно управљање атмосферским отпадним водама,
- све технолошке отпадне воде настале у појединачним Пројектима, објектима, погонима и технологијама, пре упуштања у колектор - реципијент, морају бити третиране до захтевног нивоа сагласно Законским прописима, у системима за предtretмане, према специфичним захтевима примењене технологије,
- обавезан је третман потенцијално зауљених атмосферских вода у таложнику-сепаратору уља и масти са платоа, паркиралишта и површина где је као акцидент могуће очекивати појаву случајног просипања или процуривања нафтних деривата,
- обавеза контроле рада сепаратора – узорковање отпадне воде пре сепаратора и након упуштања у реципијент у складу са прописима,
- пражњење сепаратора 1-2 пута годишње и поступање са муљем у складу са прописима.

Основно полазиште за одрживо управљање отпадом је Закон о управљању отпадом („Службени гласник Републике Србије“, број: 36/2009, 88/2010, 14/2016, 95/2018-др.закон и 35/2023), Програм управљања отпадом у Републици Србији за период од 2022 – 2031.године и Одлуке на нивоу града о комуналним делатностима.

Управљање отпадом је засновано на избору концепта евакуације отпада, сагласно установљеном принципу управљања отпадом важећег законодавства, у циљу спречавања деградације животне средине, здравља становништва и свих корисника простора, пејзажних вредности, спречавање неповољних утицаја на микроклиматске и еколошке услове подручја.

Према пореклу - месту, тј. извору настајања, у оквиру обухвата, генерисаће се следеће категорије отпада:

Отпаци са јавних површина, настају на улицама и зеленим површинама. Ови отпаци могу бити биљног (грање и лишће, трава, папир, отпаци од хране, животињски остаци) или амбалажног порекла (лименке, пластичне боце).

Комунални отпад, који настаје у свим објектима где бораве људи. Ови отпаци су највећим делом, отпад од прераде и конзумирања хране (тзв. "органски" или "мокри" отпад) и отпад од амбалаже робе широке потрошње (тзв. "суви" отпад).

Комерцијални отпад је отпад који настаје у привредним субјектима, институцијама и другим организацијама, које се у целини или делимично баве трговином, услугама, канцеларијским пословима, спортом, рекреацијом или забавом, осим отпада из домаћинства и индустријског отпада.

Грађевински отпад настаје приликом радова на изградњи, реконструкцији и рушењу објеката.

Индустријски отпад се генерише у оквиру привредних субјеката.

Остали отпаци, настају као резултат различитих људских активности или специфичних делатности (отпадна уља, седимент, опасан отпад друге врсте...).

Основни концепт управљања отпадом је:

- превенција и смањење стварања и настајања отпада минимизирањем укупних количина отпада;
- решавање проблема комуналног отпада на извору, месту настајања, увођење

- шема раздвојеног сакупљања отпада на локацијама (према стандардима ЈКП за јавне просторе, места окупљања),
- чишћење свих деградираних простора под сметлиштима и спровођење мера санације и рекултивације и спречавање било какве могућности ширења отпада ван објеката, а посебно према јавним површинама;
 - постављање судова за одвојено сакупљање отпада (постављање еколошких ниша – посебно издвојена места у оквиру регулације саобраћајнице или у оквиру комплекса остале намене, на којој су постављене посуде за сакупљање стакла, папира, пластике) и увођење савремене специјализоване опреме за транспорт;
 - успостављање мониторинга и система контроле стања у области управљања отпадом;
 - обезбедити управљање свим токовима отпада на локацији производних субјеката и техничких служби према стандардима за раздвајање привремено складиштење и трајно збрињавање отпада; обавеза је сваког генератора опасног отпада да га прописно складишти и успостави сарадњу са одговарајућим Оператером који има дозволу за управљање опасним отпадом за његово трајно евакуисање са локације,
 - у функцији коришћења отпада као сировине, неопходно је предвидети (у сарадњи са надлежним ЈКП) локације за контролисано генерисање биљног отпада према степену продукције (са могућношћу производње компоста) који би имао тржишну вредност и/или би се користио за локалне потребе (за прихрану садница, у оквиру планског обухвата или ван обухвата плана),
 - уз сагласност надлежне комуналне службе, предвидети локације на којима ће се трајно депоновати неискоришћени геолошки, грађевински и остали материјал настао приликом радова.

У оквиру обухвата мора се безбедно збрињавати сав настали отпад: комунални који је доминантан али и сваки други отпад који се очекује (биљни, комерцијални, индустријски, опасан...) у складу са прописима.

Број, место постављања и врста судова за комунални отпад одређује се у складу са стандардима ЈКП. Позиције морају бити приступачне за надлежној служби за прилаз и пражњење.

На осталим површинама остале намене, неопходно је обезбедити довољан број типских контејнера ($1,1 \text{ m}^3$) за комунални отпад према општем стандарду (поставља се један контејнер на 1000 m^2 пословног простора укључујући и индустријску производњу).

Услови за формирање еколошке нише су:

- Еколошке нише се формирају за постављање контејнера за рециклабилни и остали комунални отпад (као и за судове намењене за подстицајну рециклажу-рециклomat, којим се обезбеђује надокнада за генерисан рециклабилни отпад);
- Морају бити на тврдој избетонираној равној подлози или максимални нагиб од 15%;
- Подлога мора имати обезбеђено одвођење атмосферских и оцедних вода;
- Неопходно је обезбедити на свим локацијама директан и неометан прилаз за комунална возила и лица који преузимају отпад (Оператер са одговарајућом дозволом), при чему ручно гурање контејнера не сме бити дуже од 15 m, по равној подлози (без степеника).

Биљни отпад – у оквиру обухвата у току вегетационе сезоне генерише се велика количина биљног отпада (услед сече подраста, пролећњег и јесењег орезивања,

кошења траве и сл.). Овај отпад може да се генерише двојако:

- да се генерише на локацији и предаје комуналном предузећу које ће га возити на званичну депонију,
- да се генерисани отпад компостира и даље користи као ђубриво на локацији или се отпад само генерише на локацији и уступа Оператеру који има одговарајућу дозволу за третман ове врсте отпада на посебној локацији ван обухвата.

У циљу унапређења система управљања отпадом, на појединачним локацијама планирати збрињавање биљног (зеленог отпада) у типске компост контејнере и вршити процес компостирања у циљу добијања органске материје која се даље користи као супстрат или прихрана биљкама (пored других корисних својстава). Готово сав сакупљени биљни отпад се може компостирати.

Такође, генератор биљног отпада, који се одвојено прикупља, може на основу посебног Уговора да исти уступа Оператеру који на некој другој локацији врши третман овог отпада (врши процес компостирања).

Управљање посебним токовима отпада посебно са опасним отпадом, који регулише Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18/др. Закон и 35/23), вршиће се у складу са посебним Правилницима који регулишу сваку појединачну област.

Успостављање и спровођење система управљања *индустријским отпадом*, спроводи се према важећим законским прописима и према плану управљања отпадом предузећа који отпад производи. Уколико је отпад категорисан као опасан, неопходно је у складу са прописима вршити адекватно управљање овим отпадом:

- сортирање отпада по пореклу и одвојено чување,
- привремено чување на локацији (на јасно означеним, ограђеним локацијама у непропусним судовима и сл.)
- безбедно одвожење са локације уз помоћ овлашћеног Оператера.

7.3.8 Утицај планских циљева у сектору саобраћајне инфраструктуре и мере заштите

Током изградње и експлоатације саобраћајних капацитета морају се предузети мере и контрола негативних утицаја на животну средину, а ако до акцидената дође морају се предузети мере брзе санације и рекултивације како не би дошло до нежељених последица.

Негативни утицаји у домену саобраћаја се испољавају у току изградње нових и реконструкције постојећих објеката као и након фазе радова. Како би се негативни утицаји свели на минимум, потребно је у фази извођења радова, али и касније, спроводити мере заштите животне средине, које се пре свега односе на смањење емисије штетних гасова и смањење буке.

Обавезене мере заштите у домену саобраћаја:

- у циљу смањења свих облика загађења услед саобраћајних кретања, неопходно је формирати заштитне појасеве у зони саобраћајница, како би се смањила емисија буке и аерозагађења према околним наменама;
- при пројектовању саобраћајница и саобраћајних објеката паркиралишта облагати чврстим засторима са изграђеном кишном канализацијом како би се избегло цурење нафте директно на земљиште; посебну пажњу посветити прикупљању отпадних, зауљених вода са саобраћајних површина, како оне не би доспеле ван њих и загадиле животну средину; у оквиру планираних саобраћајних објеката

обезбедити у оквиру кишне канализације одговарајуће (према хидролошким условима димензионисане) сепараторе, који ће се редовно празнити;

7.3.9 Утицај планских циљева из сектора термоенергетске инфраструктуре и мере заштите

Развој енергетске инфраструктура на простору обухвата плана биће у функцији привредног развоја, побољшања услова стандарда и живота, као и заштите животне средине. На такав позитиван тренд нарочито ће утицати стимулисање развоја и коришћења алтернативних облика енергије и енергената који имају минималан утицај на животну средину.

Развој енергетске инфраструктуре на простору обухвата плана биће у функцији коришћења гаса као енергента. Коришћење гаса као енергетског избора има велику предност у циљу заштите животне средине у односу на чврста горива. На такав позитиван тренд нарочито ће утицати стимулисање развоја и коришћења других алтернативних облика енергије. Посебно се позитиван аспект сагледава у циљу спречавања емисија отровних честица, црног дима и сумпора односно очувању квалитета ваздуха ако се посматрају постојећи конвенционални извори енергије - чврста горива. Транспорт природног гаса кроз дистрибутивну мрежу мора бити обезбеђен тако да се обезбеди минимално истицање метана из мреже, јер се метан сматра поред угљендиоксида гасом стаклене баште и највећим загађивачем ваздуха и узрочником климатских промена.

Природни гас, са аспекта заштите животне средине, представља један од најповољнијих енергетских ресурса. Међутим, треба нагласити да не постоји ни један природни ресурс током чије експлоатације не долази до загађења животне средине. Провлачење нових водова за прикључење новопланираних објеката представља трајну деструкцију земљишта и утиче на промену структуре животних заједница површинских структура земљишта.

Планиране активности на изградњи гасоводне инфраструктуре неће имати негативан утицај на остале инфраструктурне објекте и системе, уз поштовање прописаних удаљења у оквиру заштитних коридора око инфраструктурних објеката и система и техничких норматива и стандарда.

Мере за унапређење енергетске ефикасности

Под енергетском ефикасношћу подразумевају се мере које се примењују у циљу смањења потрошње енергије. Према Закону о планирању и изградњи, унапређење енергетске ефикасности је смањење потрошње свих врста енергије, уштеда енергије и обезбеђење одрживе градње применом техничких мера, стандарда и услова планирања, пројектовања, изградње и употребе објеката. Европска директива ЕУ 2002/91/ЕС о енергетској ефикасности зграда има за циљ повећање енергетских перформанси јавних, пословних и приватних објеката доприносећи ширим циљевима смањења емисије гасова са ефектом стаклене баште. Ова директива је дизајнирана да задовољи Кјото протокол и одговори на питања из Зелене књиге ЕУ о сигурном снабдевању енергијом. Овом директивом се постављају минимални захтеви енергетске ефикасности за све нове и постојеће зграде.

Мере за унапређење енергетске ефикасности:

- соларна енергија се може користити и за производњу електричне енергије, коришћењем фото-напонских панела, као и за грејање санитарне воде,
- извођење грађевинских радова на свим објектима у границама Плана, у циљу

- повећања енергетске ефикасности – боља изолација, уградња адекватне столарије, ефикасније грејање и хлађење; подизање зелених кровова и зидова, чиме се доприноси увећању еколошког индекса на парцели,
- подизање нивоа свести крајњих корисника о енергетској ефикасности, потреби за рационалним коришћењем енергије и уштеди која се може постићи спровођењем мера енергетске ефикасности.

7.3.10 Утицај планских циљева из сектора електроенергетске и телекомуникационе инфраструктуре, мере заштите

Негативан утицај од штетног нејонизујућег зрачења у нискофреквентном подручју (надземних средњенапонских и високонапонских водова) као и у високофреквентном (ТТ инфраструктура), огледа се у постојању електромагнетног поља у околини извора и може утицати на здравље људи, ако су дуготрајно, изложени његовом утицају. Да би се избегао негативан утицај на људе, трасе електроенергетских објеката се трасирају ван насељених места, а око њих се обезбеђује заштитни коридор (у зависности од јачине вода може бити ширине од 10 до 100 m), у којем није дозвољена изградња објеката. Такође је неопходно адекватно лоцирати зеленило, јер у супротном може појачати негативне ефекте.

Предвиђена је изградња нове ТС и одговарајућих водова. Мере заштите животне средине и здравља људи односе се на поштовање техничких норматива и упутстава за изградњу ових инсталација, као и Закона о заштити од нејонизујућег зрачења („Службени гласник Републике Србије“, број: 36/2009) и свих подзаконских аката.

Планирање, пројектовање и изградња нових трафостаница у складу са важећим нормама и стандардима прописаним за ту врсту објеката, уз предузимање одговарајућих техничких и оперативних мера чиме се обезбеђује да нивои излагања становништва нејонизујућим зрачењима, након изградње трафостаница, не прелазе референтне граничне нивое излагања електричним, магнетским и електромагнетским пољима, у складу са Правилником о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник Републике Србије“, број: 104/2009).

Ради заштите од нејонизујућих зрачења у високофреквентном подручју (ТТ инфраструктура), препоручује се кроз мере и услове заштите животне средине којих треба да се придржавају оператери мобилне телефоније, ради ефикаснијег планирања и изградње мобилне телекомуникационе мреже (нових извора нејонизујућих зрачења у високофреквентном подручју – радио базних станица):

- поштовање одредби Закона о заштити од нејонизујућег зрачења („Службени гласник Републике Србије“, број: 36/2009) и свих подзаконских аката,
- обавезно спровођење поступка процене утицаја пројекта на животну средину за сваку базну станицу,
- планирање локација за постављање базних станица, које ће у складу са техничким решењем за сваку базну станицу, омогућити изложеност мањег броја грађана, нижим нивоима електромагнетног зрачења,
- поштовати правила грађења мобилне телекомуникационе мреже: избегавати постављања уређаја и припадајућег антенског система базних станица мобилне телефоније на објектима: простора дечијих игралишта; минимална удаљеност базних станица мобилне телефоније простора дечијих игралишта, односно ивице парцеле ових објеката не треба бити мања од 100 m,
- при избору локације за постављање антенских система базних станица мобилне телефоније узети у обзир следеће: могућност постављања антенских система на постојећим антенским стубовима других оператера, грађевинама попут димњака

топлана, водоторњева, стубова са рефлекторима, телевизијских стубова и сл; неопходност поштовања постојећих природних обележја локација и пејзажа, избегавати просторе излетишта, заштићена природна добра, заштићене културно-историјске целине, парковске површине и сл; избор дизајна и боје антенских система у односу на објекат или окружење на ком се врши његова инсталација, те потребу/неопходност маскирања базне станице; антенски системи не могу бити постављани на кровним терасама ако на тим етажама постоје просторије у којима људи живе или бораве дуже од 2 сата;

- изналажење могућности проширења програма мониторинга и успостављање нових мерних места ради добијања свеобухватне /тачне слике нивоа нејонизујућих зрачења у високофреквентном опсегу пореклом од ових система ради утврђивања утицаја на становништво и животну средину.

7.4 АКЦИДЕНТНЕ СИТУАЦИЈЕ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ

Систем заштите и спасавања људи, материјалних и културних добара и животне средине од елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа - удеса и катастрофа, последица тероризма, ратних и других већих несрећа регулисан је у оквиру Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник Републике Србије“, број: 87/2018).

Овим законом су регулисане надлежности државних органа, аутономних покрајина, јединица локалне самоуправе и учешће полиције и Војске Србије у заштити и спасавању; права и дужности грађана, привредних друштава, других правних лица и предузетника у вези са ванредним ситуацијама; организација и делатност цивилне заштите на заштити, спасавању и отклањању последица елементарних непогода и других несрећа, финансирање, инспекцијски надзор, међународна сарадња и друга питања од значаја за организовање и функционисање система заштите и спасавања.

Проблематика предметног захвата указује да се на локацији и у окружењу могу десити акцидентне ситуације у саобраћају и пратећим функцијама, пожар и удес у оквиру технолошког процеса, као и природне непогоде.

Саобраћај

У случају акцидентна најчешће долази до просипања нафтних деривата из резервоара возила и до загађивања околног земљишта, а кроз земљиште и подземних и површинских вода, као и уништавања станишта биљног и животињског света.

Основне мере за спречавање и ограничавање акцидентних ситуација у домену саобраћаја произилазе из спровођења позитивне законске регулативе, а кад се акцидент деси брзо и ефикасно реаговање на уклањању штете. Процењено је да се акцидент који укључујући опасне материје (хемијски удес) најчешће дешава приликом транспорта.

Пожар

Заштита од пожара регулисана је Законом о заштити од пожара („Службени гласник Републике Србије“, број: 111/2009 20/2015, 87/2018 и 87/2018 – др.закон) и обухвата скуп мера и радњи нормативне, организационо техничке, превентивне и друге природе. Систем заштите од пожара и експлозије чине аутоматски јављачи пожара (инсталације изграђене према Пројекту аутоматске дојаве пожара), мобилни апарати за гашење пожара и хидрантска мрежа.

Управљање хемикалијама и мере заштите од удеса

Заштиту од хемијског удеса обезбеђује поштовње Законама о хемикалијама

(„Службени гласник Републике Србије”, број: 36/2009, 88/2010, 92/2011 и 93/2012, 25/2015), чиме се осигурава да произвођач и увозник, а потом и дистрибутер, ставља у промет хемикалије које не представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину, као и да се осигура комуникација у ланцу снабдевања, како би се пренело обавештење о опасности и ризику који поједине хемикалије представљају.

Предузећа која користе или производе хемикалије су врло осетљива са аспеката безбедности процеса и појаве удеса, чије су потенцијалне негативне последице на животну средину велике. Као потенцијални узроци акцидентних загађења могу бити: неправилно складиштење хемикалија и опасног отпада, недовољна безбедност транспорта хемикалија и опасног отпада, застареле индустријске технологије и транспортна средства, као и слабо спровођење превентивних мера. На подручју града, хемијски удеси се могу десити током транспорта опасних материја.

Организационе мере којима се мора приступити, односе се на израду процене ризика од хемијског удеса у фази планирања, пројектовања и изградње.

SEVESO II Директива захтева процену ризика од хемијских акцидената већих размера, планирање мера за смањење вероватноће и интензитета могућег опасног догађаја на постројењу, мера за смањење последица могућег удеса у кругу постројења и нарочито изван тог круга и даје препоруке за потребна одстојања од повредивих објеката. SEVESO II Директива је у нашем законодавству утемељена Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије” број: 94/2024).

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине (IPPC) („Службени гласник Републике Србије”, број: 135/2004, 25/2015, 109/2021), дефинисана је интегрисана дозвола, која се издаје за рад нових постројења, као и битне измене постојећих постројења која су у обавези да прибаве интегрисану дозволу. Директивом се обавезују надлежни органи да контролишу:

- избор локације нових постројења;
- модификације постојећих постројења;
- планирање изградње нових повредивих објеката у близини постојећих опасних постројења, као што су саобраћајна чворишта, објекти јавне намене, велики тржни центри, стамбене зоне и друго.

Дугорочно посматрано, спровођење наведених услова ће обезбедити одговарајућа сигурносна одстојања између опасних постројења и стамбених зона, зграда и простора јавне намене, рекреационих и других осетљивих зона у окружењу. Ови услови подразумевају да се просторне импликације већих акцидената морају узети у обзир приликом планирања намена земљишта. То је прва и најважнија мера заштите од последица акцидената већих размера.

Мере заштите животне средине у области управљања хемикалијама и хемијским удесима су: унапређење система контроле управљања хемикалијама и биоцидним производима и превенција и смањење последица хемијских удеса.

За достизање тог циља потребно је:

- унапредити систем заштите од хемијског удеса и унапредити координацију управљања ванредним ситуацијама на нивоу града, институција и привредних субјеката;
- смањити ризик од појаве хемијског удеса при транспорту опасних материја;
- смањити ризик од појаве хемијског удеса у индустријским постројењима и унапредити систем управљања опасним материјама у индустрији;
- унапредити систем управљања хемикалијама.

7.5 ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, БРОЈ ИЗЛОЖЕНИХ СТАНОВНИКА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПДРА

Сагледавајући матрицу процењених утицаја, може се рећи да одређан број планских циљева може остварити већи или мањи негативан утицај. Ова анализа је урађена тако да их идентификује, дефинише, процени њихов интензитет, учесталост, фреквенцију и просторне размере, како би се предвиделе мере за њихово умањење. Углавном се очекују негативни утицаји у току фазе изградње и они су привремени, али се могу понављати (ако је изградња фазна). Након престанка радова они нису предмет разматрања.

Негативи утицаји који су идентификовани у фази након изградње су трајни, али њихов интензитет није велики, углавном се могу појављивати спорадично или повремено.

На основу вредновања значаја утицаја закључује се да ће примена решења предвиђених предметним ПДРом довести до стратешки значајних негативних, али и позитивних промена у погледу уређења простора и унапређења животне средине. Стратешки значајни негативни утицаји се односе на сам процес реализације привредних комплекса (пословних комплекса) и саобраћајних решења и остале инфраструктуре. У фази изградње као и након тога обавезна је примена дефисаних мера заштите (кроз стратешки оквир и даље смернице) за одређен број решења и активности које нису у потпуности компатибилни са циљевима заштите животне средине из ове процене, како не би дошло до непредвиђених негативних утицаја. Сви новоизграђени објекти, морају имати већу енергетску ефикасност. Добра је околност што се одрживим планирањем, пројектовањем и применом најбољих доступних технологија (ВАТ), значајан део тих утицаја може или значајно ублажити, или компензовати позитивним утицајима, што је била основна идеја приликом конципирања планских решења, посебно у погледу заштите животне средине и одрживог развоја Планског подручја.

Удесне ситуације се не могу предвидети, па се процењује вероватноћа њиховог испољавања. Уколико се у оквиру свих секторских циљева примењују мере заштите и безбедности у раду, технички нормативи и стандарди при реализацији појединачних пројеката, удесне ситуације су сведене на минимум. Применом мера заштите, процењује се да је, на подручју Плана могуће простор уредити, изградити објекте и садржаје, инфраструктурно опремити и користити на еколошки одржив начин.

У складу са Законом о стратешкој процени, стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката. Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности на Планском подручју. Кумулативни ефекти настају када појединачна секторска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат. Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

Табела бр.8: Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката плана

Област стр.проц.	Идентификација кумулативних и синергијских ефеката
Ваздух и клим. промене	Најзначајнији негативни ефекти су на подручјима где се суперпонирају загађења из саобраћаја и производних процеса.. Иако појединачни утицаји могу бити у оквиру ГВЕ, њихово збирно дејство може имати значајан утицај на квалитет ваздуха (примарно), као и на здравље становништва и друге елементе животне средине (секундарно). Посебно неповољан (критичан) период је у одређеним метеоролошким условима, односно током специфичних праваца ваздушних струјања, али и при ниским температурама, високом ваздушном притиску, при температурној инверзији, што су карактеристике у зимском периоду. У фази изградње може доћи до суперпонирања загађења из техничког блока и другим емитерима али вероватноћа за то је мала. Гасови са ефектом стаклене баште ослобађају се у свим процесима конверзије фосилних горива у енергију (топлане, индивидуална ложишта, саобраћај). Кумулативно посматрано постојећи и нови извори повећаће емисију гасова са ефектом стаклене баште, са напоменом да су емисије загађујућих кумулативних утицаја ван обухвата плана сем саобраћаја. Позитивни кумулативни ефекти за смањење изложености становништва загађеном ваздуху остварују се коришћењем гаса као енергента у производњи и топлификацији. За смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште, велики позитиван ефекат остварује планско озелењавање и очување свеукупног зеленила.
Воде	Могућа је кумулативна инфилтрација загађујућих материја из ваздуха пореклом из саобраћаја на површинске воде као и загађујућих материја приликом изградње. Увођење одрживог управљања отпадом на локацији подразумева санацију дивљих депонија чиме се обезбеђује заштита вода. Такође комуналном инфраструктуром обезбедиће се заштита свих водоносних слојева.
Земљиште	Развој саобраћајне инфраструктуре може довести до загађења земљишта као последица таложења на земљу загађујућих супстанци које су емитоване у ваздух. Депоноване грађевинског отпада у фази изградње и заузимање неизграђених површина за изградњу планираних објеката привремено и трајно деградирају земљиште као ресурс, смањујући површине под природним зеленилилом. Коришћење ОИЕ и гасификација, допринеће смањењу загађења земљишта као резултат смањења загађујућих супстанци из ваздуха које се таложе на земљу.
Природне вредн. биодив.	Нема значајних кумулативних ефеката на природне вредности. Нови објекти и елементи уређења, нове тврде подлоге и инсталације мењају изглед предела. Позитиван утицај на биодиверзитет и предео је резултат пејзажног уређења, чишћење сметлишта, озелењавање, као примена читавог низа мера за заштиту животне. У области коришћења природних ресурса, збирни допринос представља повећање коришћење енергије из обновљивих извора и гаса као изборног енергента.
Управљ. отпадом	Позитиван утицај на смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште проузрокованих неадекватним поступањем с комуналним отпадом, успостављањем одрживог система управљања отпадом, успостављање примарне селекције и управљање опасним отпадом управљање грађевинским отпадом.
Социо економски и инстит.асп екти	Назначена планска решења у области: заштите појединих основних чинилаца заштите природне и животне средине; управљања отпадом; повећања коришћења ОИЕ, радови на пејзажном уређењу парка и озелењавање, радови на гасоводној мрежи, кумулативно могу допринети смањењу просторне дисперзије емисије загађујућих материја у животну средину и смањењу изложености становништва прекораченим ГВЕ. Повећањем улагања у област заштите животне средине на националном и локалном нивоу створиће се предуслови за ефикасну и/или превентивну заштиту животне средине у свим наведеним областима. Позитивни ефекти могу имати дугорочне позитивне утицаје на социо-економски развој у контексту стварања предуслова за привредни раст и запошљавање

8 МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Основни методолошки приступ и садржај Извештаја Стратешке процене утицаја на животну средину, дефинисани су Законом о Стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број: 94/2024). Процена стања животне средине за подручје плана, представљена је проценом постојећег стања, и сагледавањем планских решења, уочавањем еколошких ризика на основу кога су дате смернице са мерама за реализацију плана.

Општи методолошки концепт је:

- прикупљање информација и података о простору, потенцијалним и евидентираним изворима загађивања, стању природних вредности-стању и квалитету вода, земљишта, ваздуха, станишта и биодиверзитета, заштићених природних и културних добара,
- успостављање основних анализа, приказ „нултог стања“ као услова и полазне основе за анализу евидентираних и процену могућих значајних промена,
- дефинисање основних и појединачних циљева стратешке процене,
- вредновање постојећег стања као и процене значајних утицаја плана, у односу на циљеве стратешке процене, успостављањем савремене методологије процене утицаја,
- процена и поређење варијантних решења уз приказ потенцијала и ограничења понуђених варијанти,
- дефинисање мера заштите према секторским планским решењима, односно према медијумима животне средине,
- дефинисање инструмената за спровођење мера заштите животне средине,
- смернице процене утицаја за ниже хијерархијске нивое,
- мониторинг животне средине, као неопходна мера контроле.

С обзиром да је кроз анализу установљено да постоје одређени ризици у смислу утицаја на животну средину, један део истраживања везан је за конкретне индикаторе и избор индикатора. Из основне матрице могућих утицаја детаљно се анализирају они за које је доказано да у конкретним просторним условима одређују међусобни однос предметног плана и животне средине.

На основу верификованих показатеља, урађена је процена могућих утицаја планских решења, истраживане су могућности заштите и унапређења животне средине и предложене одговарајуће мере за које постоји оправданост у смислу рационалног смањења негативних утицаја на животну средину.

Утврђивање критеријума могућих значајних утицаја, појединачних и повезаних, вршени су на основу доступних информација, увидом у постојећу документацију (просторно – планску, урбанистичку и научно - студијску). Дефинисане су еколошке смернице за спровођење Плана и реализацију, односно за утврђивање еколошке валоризације простора на еколошки одржив и прихватљив начин.

8.1 ПРИМЕЊЕНА МЕТОДОЛОГИЈА

Примењена методологија заснована је на квалитативном и квантитативном вредновању животне средине на планском подручју, непосредном и ширем окружењу, као основе за валоризацију простора за даљи одрживи развој. Методологија се усавршава из године у годину и углавном је у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду Стратешке процене у ЕУ.

У односу на дефинисане циљеве СПУ и изабране индикаторе одрживог развоја, врши се процена утицаја одабраних планских решења на животну средину. Процена утицаја

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

врши се у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијанти да се план примени и да се план не примени.

Процена утицаја варијантних решења је квалитативна према следећим критеријумима:

- + позитиван утицај (унапређење ж. средине),
- негативни утицај (деградација ж. средине),
- 0 или празно поље - без значајних промена,
- М - уз мере заштите могућ позитиван утицај

У односу на процену утицаја варијантних решења доноси се одлука да ли је у односу на животну средину повољнија варијанта да се план примени или да се план не примени. Уколико је повољнија варијанта да се план примени, врши се евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења.

Значај утицаја планских решења процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти планских решења, према величини промена, могу бити позитивни (+), негативни (-) или неутрални (0). Да би табела била јаснија ова карактеристика утицаја је приказана бојом:

- Позитиван утицај – зелена,
- Негативан – црвена,
- Неутралан/нема га – бела.

Интензитет утицаја је приказан интензитетом боје и јединичним мерама од +3 до -3. Што је тамнија боја, то је већи утицај (табела бр.9).

Табела бр.9: Интензитет утицаја

Величина утицаја	ознака		опис
	критичан	-3	Јак негативан утицај или значајне негативне промене у животној средини
	бећи	-2	Већи негативан утицај или у већој мери нарушава животну средину
	мањи	-1	Мањи негативан утицај или мање нарушавање животне средине
	нејасан утицај	0	Нема података или није примећено
	позитиван	+1	Мањи позитиван утицај на животну средину
	повољан	+2	Већи позитиван утицај, повољне промене на животну средину
	врло повољан	+3	Јак позитиван утицај, битно побољшање животне средине

Додатни критеријуми за вредновање и оцену утицаја су дати у табели бр.10:

Табела бр.10: Додатни критеријуми за оцењивање утицаја

Вероватноћа утицаја	сигуран	С	
	вероватан	В	
	могућ	М	
Време трајања и учесталост утицаја	повремен	По	
	привремен	Пр	
	дуготрајан	Д	
Просторне размере	међународни	М	Ван граница РС

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

утицаја	национални	Н	У оквиру граница РС
	регионални	Р	У оквиру РПП
	општински	О	У оквиру ППО Рача
	локални	Л	У оквиру ПДР-а

На основу критеријума процене величине, просторних размера утицаја, вероватноће, трајања утицаја планских решења врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене. У обзир се узимају само они утицаји који имају значајне позитивне или негативне ефекте на квалитет животне средине.

8.2 ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

Током израде Извештаја о стратешкој процени ПДР-а, услед специфичности плана садржај предметног Извештаја је прилагођен основним карактеристикама предметног ПДР-а и обухвата процењивање стратешки значајних утицаја за развој посматраног подручја. Тако, у предметном извештају нису интерпретирани утицаји на јонизујуће зрачење. Такође, предмет процене нису били ни прекогранични утицаји. У циљу сагледавања/анализе варијантних решења ради утврђивања повољнијег решења сагледани су утицаји у оквиру друштвено-економског развоја и еколошког аспекта. Проценом су дефинисане мере заштите животне средине и здравља људи, у складу са процењеним могућим утицајима који се могу јавити у току реализације ПДР-а а у складу са секторским решењима плана.

9 ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Стратешка процена утицаја, интегрисана је као процес у све фазе израде плана чиме је било омогућено интегрисање циљева и принципа одрживог развоја у све фазе израде ПДРа, (од концептуалних решења, преко дефинисања стратешких опредељења и утврђивања планских решења).

На основу Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број: 94/2024), у поступку стратешке процене планова и програма повећани степен транспарентности у одлучивању обезбеђује се узајамном координацијом надлежних и заинтересованих органа у поступку одлучивања о изради СПУ и давања сагласности на стратешку процену, кроз консултације, односно обавештавања и давања мишљења на план и Извештај о стратешкој процени. Добијени услови у погледу очувања постојећих ресурса, намена и функција, значајни су са становишта одрживог коришћења простора и као такви су инкорпорирани у план и СПУ.

Веома важан сегмент самог процеса одлучивања у току израде Извештаја о стратешкој процени, јесте учешће заинтересованих органа и организација према којем орган надлежан за припрему плана доставља органу надлежном за заштиту животне средине, заинтересованим органима и организацијама на мишљење Извештај о Стратешкој процени. Заинтересовани органи и организације дужни су да доставе мишљење у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Такође, Законом је дефинисано да је орган надлежан за припрему плана и програма обавезан да обезбеди учешће јавности у разматрању Извештаја о Стратешкој процени (јавни увид и јавна расправа).

10 СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Извештај о стратешкој процени утицаја садржи разрађене смернице за планове на нижим хијерархијским нивоима које обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процена утицаја пројеката на животну средину, одређују аспекте заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину планова и програма нижег хијерархијског нивоа.

Стратешка процена утицаја на животну средину је урађена као пратећа документација Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, паралелно са њим, закључно са фазом нацрта. Услове за реализацију планираних активности и програма усагласити са одредбама ПДР-а, као општег планског акта и Стратешке процене утицаја предметног ПДР-а.

За сваки појединачни Пројекат, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број: 94/2024) и подзаконским актима - Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број: 114/2008) на основу којих надлежни орган утврди да је потребна, мора се израдити Студија о процени утицаја на животну средину. Поступак процене утицаја спровести по фазама сагласно Закону о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број: 94/2024).

Предмет процене утицаја су пројекти који се планирају и изводе, промене технологије, реконструкције, проширење капацитета, престанак рада и уклањање пројекта који могу имати значајне утицаје на животну средину. У складу са Извештајем о стратешкој процени утицаја на животну средину и Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број: 94/2024), Инвеститор је обавезан да у даљем поступку спровођења Плана, поднесе захтев надлежном органу који издаје локацијску/грађевинску дозволу, одељењу надлежном за послове заштите животне средине у вези потребе израде Студије о процени утицаја на животну средину. Студија о процени утицаја израђује се на нивоу идејног пројекта и без сагласности на студију, односно решења да израда студије није потребна, не може се приступити извођењу радова. Утврђује се обавеза будућим инвеститорима да у поступку даље разраде планског документа, за потребе прибављања одобрења за изградњу, израде Студију о Процени утицаја на животну средину, а у складу са одредбама Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број: 94/2024).

За реализацију планираних Пројеката обавезно је поштовање урбанистичких, санитарних и свих неопходних услова надлежних органа, организација и предузећа у циљу остваривања еколошке заштите простора.

Посебно значајан аспект по питању спровођења плана и смерница је успостављање мониторинга животне средине за предвиђене параметре (у складу са важећим прописима), према Процени утицаја на животну средину.

11 ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљеви програма праћења стања животне средине су према Закону о заштити животне средине („Службени гласник Републике Србије“, број: 135/2004, 36/2009, 36/2009 – др.закон, 72/2009 – др.закон, 43/2011 – одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 – др.закон, 95/2018 - др. Закон и 94/2024):

- обезбеђење мониторинга,
- дефинисање садржине и начина вршења мониторинга,
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга,
- дефинисање мониторинга загађивача,
- успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача,
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

11.1 ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА И ПРОГРАМА

Потребно је обезбедити континуирано праћење стања квалитета животне средине и активности у простору, што ствара услове за рационално и еколошки прихватљиво управљање животном средином. Према Закону о заштити животне средине, („Службени гласник Републике Србије“, број: 135/2004, 36/2009, 36/2009 – др.закон, 72/2009 – др.закон, 43/2011 – одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 – др.закон, 95/2018 - др. Закон и 94/2024) локална управа у оквиру своје надлежности, обезбеђује континуирану контролу и праћење стања животне средине у складу са свим посебним Закономима и Програмом мониторинга.

Када је у питању програм праћења стања животне средине, с обзиром на величину и свеукупне потенцијале датог подручја, за праћење се предлажу следећи параметри животне средине:

- праћење стања квалитета ваздуха – степен аерозагађености,
- контрола квалитета отпадних вода,
- контролу квалитета земљишта,
- контрола квалитета, кретања и депоновања отпада,

Надлежни орган за спровођење, имплементацију и реализацију Програма праћења је у обавези да поштује смернице Стратешке процене утицаја.

Програм заштите животне средине Програм мониторинга Плана, може бити локално организован, али мора бити интегрални део Програма мониторинга који доноси локална Управа.

Орган надлежан за заштиту животне средине, у циљу интегралне контроле животне средине, доноси Одлуку о интегралној контроли и управљању квалитетом животне средине на локалном нивоу, за подручје Плана.

Обавезе привредних субјеката (загађивача) су да:

- Спроведе мере превенције, по захтеву и мере санације, спречавања, отклањања и минимизирања потенцијално негативних ефеката на животну средину у циљу еколошке одрживости и прихватљивости,
- Спроведе и контролише примену мера заштите животне средине у свим фазама реализације Плана и појединачних Пројеката.
- Успостави мониторинг у границама Плана, али и праћење стања животне средине у непосредном окружењу.

11.2 ИЗБОР ИНДИКАТОРА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мониторинг стања животне средине врши се:

- систематским мерењем,
- испитивањем и
- оцењивањем индикатора стања и загађености животне средине.

Мониторинг животне средине мора да пружи податке добијене праћењем природних фактора, промену стања услед стечених карактеристика и постојећих природних карактеристика.

На основу просторног обухвата Плана и могућих загађења, мониторинг се односи на следеће индикаторе:

- мерење емисије и имисије у циљу праћења квалитета и степена загађености ваздуха, утицаја на климатске промене, здравље становништва и животну средину,
- контрола квалитета отпадних вода (контрола рада сепаратора у оквиру атмосферске канализације),
- контрола квалитета отпадних вода (контрола рада појединачних предтретмана у производним комплексима),
- контролу квалитета земљишта,
- контролу биодиверзитета,
- контролу буке,
- контролу зрачења.

У следећој табели (Табела бр.11) је дат концептуални оквир за конституисање новог интегралног програма мониторинга - индикатори животне средине, обавезе надлежних органа у праћењу стања животне средине и поступање у случају неочекиваних утицаја на животну средину.

Табела бр.11: Концептуални програм праћења животне средине

Област СПУ	Индикатор	Надлежни орган за праћење стања	Поступање
Заштита ваздуха и смањење утицаја на климатске промене	Имисија SO ₂ , NO ₂ , чађи и суспендованих честица	- загађивач, - локална самоуправа - Републички хидрометеоролошки завод,	- обавештавање надлежних органа и јавности - примена предвиђених мера за побољшање квалитета ваздуха
	Емисија SO ₂ , NO _x , CO ₂ , чађи, суспендованих честица	Загађивачи (привредно-индустријско предузеће)	- обавештавање надлежних локалних органа и јавности - примена предвиђених мера санације
Заштита вода	% (број) прикључака на канализациону мрежу	– јединица локалне самоуправе (служба за статистику)	
	Контрола квалитета атмосферских вода у складу са прописима	– јединица локалне самоуправе,	-примена техничких мера у циљу одржавања квалитета рада сепаратора
	Контрола квалитета отпадних вода (ППОВ, појединачни предтретмани) - физичко хемијски параметри, биолошки, екотоксиколошки, у складу са прописима	- загађивачи - ЈКП Водовод и канализација	-обавештавање надлежних локалних органа и јавности - примена предвиђених мера санације
Заштита земљишта	% контаминираних површина	– јединица локалне самоуправе	–обавештење надлежних органа и јавности

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

Заштита биодиверзитета	Број угрожених, заштићених врста, заштићена подручја, мртво дрво, диверзитет врста	– Завод за заштиту природе Србије, – јединица локалне самоуправе	- обавештење надлежних органа - примена предвиђених мера заштите и санације
	Праћење стања укупног дендрофонда	– јединица локалне самоуправе	- примена предвиђених мера неге и заштите
Заштита од буке	Ниво буке и вибрација	- Јединица локална самоуправа,	- информисање јавности - примена предвиђених мера заштите од буке
Заштита од штетног зрачења	Нејонизујуће зрачење	- Корисник/оператер опреме која емитује ЕМ зрачење	- информисање јавности - примена предвиђених мера заштите од од штетног дејства нејонизујућег зрачења

11.3 ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, она произилазе из Закона о заштити животне средине. Према наведеним члановима, права и обавезе надлежних органа су:

- Влада доноси програм мониторинга за период од две године;
- Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији који мора бити у сагласности са програмом Владе;
- Република и јединица локалне самоуправе обезбеђују финансијска средства за обављање мониторинга;
- Влада утврђује критеријуме за одређивање броја места и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података;
- мониторинг може да обавља само овлашћена организација. Министарство прописује ближе услове које мора да испуњава овлашћена организација и одређује овлашћену организацију по претходно прибављеној сагласности министра надлежног за одређену област;
- Влада утврђује врсте емисије и других појава које су предмет мониторинга загађивача, методологију мерења, узимања узорка, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података;
- државни органи, односно организације и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке из мониторинга достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин;
- Влада ближе прописује садржину и начин вођења информационог система, методологију, структуру, заједничке основе, категорије и нивое сакупљања података, као и садржину информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност;
- информациони систем води Агенција за заштиту животне средине;
- министар прописује методологију за израду интегралног катастра загађивача, као и врсту, начине, класификацију и рокове достављања података;
- Влада једанпут годишње подноси Народној скупштини извештај о стању животне средине у Републици;
- надлежни орган локалне самоуправе једанпут у две године подноси скупштини извештај о стању животне средине на својој територији;
- извештаји о стању животне средине објављују се у службеним гласилима Републике и јединице локалне самоуправе.

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

Обавеза **надлежних органа (Република, Округ, Град, Општина)** је да:

- 1) обезбеде редовно мерење емисије општих и специфичних полутаната ваздуха, воде и земљишта (мерење емисија полутаната, буке зрачења и др.);
- 2) обезбеде услове за спровођење законске регулативе, норматива и стандарда у погледу рада индустријско-енергетских комплекса;
- 3) обезбеде поуздан и сигуран рад индустријско-енергетских комплекса у оквирима пројектованог и процењеног утицаја на животну средину;
- 4) правовремено уоче и реагују на евентуална одступања у раду индустријско-енергетских постројења;
- 5) правовремено обезбеде услове за адекватан третман чврстог и течног отпада;
- 6) спроводе све мере за спречавање акцидената у индустријско-енергетским комплексима у редовном и ванредном раду;
- 7) спроводе све мере за спречавање евентуалних инцидентних ситуација у саобраћају, саобраћајницама и пловним путевима (пре свега спречавање инцидентата у транспорту и претовару опасних материја, транспорт и претовар горива и сл.);
- 8) заштите постојећи биљни и животињски свет, спровођењем планских решења заштите;
- 9) обезбеде спровођење инспекцијског надзора и спровођење закона.

Обавеза **постојећих и будућих загађивача животне средине** је да:

- 1) Податке о стационарном извору загађивања ваздуха и свакој његовој промени (реконструкцији) доставе надлежном министарству, односно Агенцији за заштиту животне средине, надлежној управи локалне самоуправе;
- 2) Обављају мониторинг емисије;
- 3) Обављају континуална мерења емисије када је то прописано за одређене загађујуће материје и/или изворе загађивања самостално, путем аутоматских уређаја за континуелно мерење;
- 4) Обезбеде контролна мерења емисије преко референтне лабораторије, ако мерења емисије обављају самостално;
- 5) Обезбеде прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног правног лица, а најмање једанпут годишње;
- 6) Обезбеде мерења емисије по налогу надлежног инспекцијског органа преко овлашћеног правног лица;
- 7) Воде евиденцију о обављеним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења и податке достављају преко интернета на увид јавности;
- 8) Воде евиденцију о врсти и квалитету сировина, горива и отпада у процесу спаљивања;
- 9) Воде евиденцију о раду уређаја за спречавање или смањивање емисије загађујућих материја, као и мерних уређаја за мерење емисије.

Обавеза **комуналних и других предузећа и других правних лица која испуштају отпадне воде у реципијенте** је да:

- 1) Поставе уређај за мерење, мере и региструју количине отпадних вода и податке доставе јавном водопривредном предузећу;
- 2) Воде дневник рада уређаја за пречишћавање вода;
- 3) Обезбеде испитивање квалитета воде које испуштају и њихов утицај на пријемник.

12 НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ

Процена утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић на животну средину, урађена је у свему према Закону о Стратешкој процени утицаја („Службени гласник Републике Србије“, број: 94/2024). Стратешка процена утицаја на животну средину је инструмент чија је примарна намена да предвиди и обезбеди превенцију могуће штете по животну средину услед реализације политика и развојних планова и програма. Основни циљ стратешке процене је да обезбеди рано упозорење на широку скалу кумулативних ефеката резултираних акцијама нижег хијерархијског нивоа, који би били занемарени у процесу процене утицаја.

Спровођење поступка Стратешке процене утицаја представља сложен процес који захтева мултидисциплинарни приступ, а обухвата анализу, припрему извештаја о стању животне средине, вредновање, поређење података, разне врсте консултација, проучавање планске и друге документације, теренски рад и многе друге активности, на основу чега настаје елаборат – Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Целокупна проблематика анализирана је у оквиру неколико посебних целина кроз које су обухваћене основе за истраживање :

- карактеристике плана, полазне основе Стратешке процене са физичким карактеристикама простора и циљевима предвиђеним ПДР-ом,
- извештај о стању животне средине и дефинисање еколошких проблема,
- приказ варијантних решења плана,
- дефинисање циљева СПУ (општих и посебних),
- процена варијантних решења,
- процена могућих утицаја плана на животну средину и мере предвиђене за смањење негативних утицаја,
- смернице за даље спровођење плана и СПУ,
- методологија процене,
- програм праћења стања животне средине.

Кроз основе за истраживање дефинисани су сви релевантни фактори који су имали утицаја на предметно студијско истраживање, а који су се првенствено односили на важећу законску регулативу, просторне карактеристике подручја плана и методологију истраживања. На основу карактеристика подручја дефинисане су кључне одреднице које омогућују даљи развој. Кроз истраживање и вредновање постојећег стања, извршена је анализа постојећих природних потенцијала и појединачних медијума животне средине (квалитет ваздуха, површинских и подземних вода, земљишта,...) на основу чега је урађена оцена стања.

Припремљена су варијантна решења (да се план реализује и да се план не реализује) кроз приказ потенцијала и ограничења и њихово поређење у односу на циљеве стратешке процене.

За процену и вредновање утицаја примењена је прилагођена европска методологија заштите животне средине, која се примењује у оцени стања и могућих утицаја при изради СПУ. Плански циљеви су вредновани у односу на дефинисане циљеве стратешке процене, при чему свака оцена садржи интензитет, вероватноћу, трајање, учесталост и просторне размере утицаја.

Стратешка процена утицаја која се радила за ниво Плана детаљне регулације могла се бавити општом анализом и проценом могућих утицаја планираних планских решења на

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

животну средину, а не појединачним објектима, односно активностима и техничким решењима које се планирају. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и техничка решења и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у оквиру Процена утицаја појединачних објеката на животну средину, које ће се радити у склопу израде техничке документације, уколико се одговарајућа решења о потреби израде донесу према прописаној процедури у складу са законом.

Резимирајући утицаје Плана на животну средину и елементе одрживог развоја, може се констатовати да ће већина утицаја планских решења, уз примену мера заштите и санације, имати позитиван утицај на конкретан простор. *Имплементација плана (планских решења и мера заштите) не производи могуће стратешки значајне негативне утицаје на целом планском подручју, већ само на деловима планског подручја на коме се реализују одређена планска решења, и то просторно и временски ограничено на зону и време изградње појединих објеката.* Вишекритеријумска евалуација и резултати вредновања, указали су на чињеницу да имплементација Плана не имплицира значајне негативне утицаје на циљеве СПУ, а да се одређени негативни утицаји могу очекивати само у фази изградње. *Да би се овакви утицаји свели у оквире који неће оптеретити капацитет простора, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја плана на животну средину.*

Програмом праћења стања животне средине, предвиђа се увођење мониторинг система на основу изабраних индикатора - ваздух, отпадне воде, земљиште, биодиверзитет, зрачење и бука.

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације радне зоне Сипић, на животну средину